

SAMENWERKINGSVERBAND
**Voortgezet Onderwijs
Midden Kennemerland**

Ondersteuningsplan 2021-2025

Auteurs: Dit ondersteuningsplan is het resultaat van een proces waarin alle partners een bijdrage hebben geleverd.
RvT en OPR stemmen in met deze versie (april 2021)

Regie en redactie door het Team Passend Onderwijs van SWVVO Midden-Kennemerland
Antillenstraat 21, 1944XA Beverwijk
Tel: 0251- 822540
E-mail: info@swvvomk.nl
Website: www.swvvomk.nl

Inhoud van het ondersteuningsplan 2021-2025

Voorwoord/ Inleiding

- 1. Organisatie en financiën** (*Hoe organiseren en betalen we dit alles?*)
 - 1.1 Bestuur en organisatie
 - 1.2 Interne organisatie (Kantoor Samenwerkingsverband)
 - 1.3 Financiën

- 2. Missie, Visie en Ambities** (*Wat willen we?*)
 - 2.1 Missie
 - 2.2 Visie
 - 2.3 Ambities

- 3. Stand van zaken anno 2020** (*Waar staan we nu?*)
 - 3.1 Interne evaluatie
 - 3.2 Externe landelijke evaluatie

- 4. Beleidsvoornemens 2021-2025** (*Hoe bereiken we wat we willen?*)
 - 4.1 Uitdagingen, Contract, Aanpak
 - 4.1.1 Uitdagingen op het gebied van onderwijsaanbod
 - 4.1.2 Uitdagingen op het gebied van het onderwijssysteem
 - 4.1.3 Uitdagingen op het gebied van de ondersteuningsstructuur
 - 4.1.4 Uitdagingen op het gebied van werkwijze en samenwerking met jeugdhulpinstanties
 - 4.1.5 Uitdagingen op het gebied van besteding van middelen
 - 4.1.6 Uitdagingen op het gebied van facilitering door het samenwerkingsverband
 - 4.2 Uitgangspunten
 - 4.3 Prioriteiten en focus

Bijlage 1	<i>Kwaliteitszorginstrumenten</i>
Bijlage 2	<i>Organigram</i>
Bijlage 3	<i>Uitvoeringsagenda</i>
Bijlage 4	<i>Meerjarenbegroting</i>
Bijlage 5	<i>Procesbeschrijving route naar een nieuw ondersteuningsplan</i>
Bijlage 6	<i>Verbeterpunten n.a.v. evaluatie passend onderwijs Kamerbrief van Arie Slob aan de Tweede Kamer</i>
Bijlage 7	<i>opbrengst enquête onder ouders, leerlingen en leerkrachten</i>

Alle procedures, toelichtingen, schoolondersteuningsprofielen en andere wetenswaardigheden zijn overzichtelijk via de website van het samenwerkingsverband te raadplegen: www.swvvo.nl

OPR en Raad van Toezicht stemmen in met, en zien toe op, de uitvoering van de in dit ondersteuningsplan beschreven voornemens. Jaarlijks doen zij daarvan verslag via de website (OPR) of via het jaarverslag.

De informatie op de website vervangt de in eerdere plannen opgenomen bijlagen.

Voorwoord en Inleiding

Een jaar eerder dan strikt nodig, is dit het geactualiseerde ondersteuningsplan van Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Midden-Kennemerland. (SWV VO MK 2704) Dit ondersteuningsplan sluit aan op de eerdere ondersteuningsplannen. Missie en visie zijn een rode draad in die plannen. Evenals de ambities die daaruit voortvloeien. De ontwikkeling die het samenwerkingsverband doormaakt heeft tot gevolg dat actualisatie van het ondersteuningsplan nodig is. Een plan dat duidelijker en ambitieuzer is en wat betreft structuur beter aansluit bij de kwaliteitszorg-instrumenten die het samenwerkingsverband gebruikt. Het ondersteuningsplan, de meerjaren-ontwikkelagenda, de jaarplannen, de begrotingen die eraan hangen en het jaarverslag hebben allemaal dezelfde structuur. Hierdoor is voor iedere belanghebbende of belangstellende inzichtelijk wat we binnen het samenwerkingsverband willen bereiken, hoe we dat willen bereiken, wat dat kost en of we daar succesvol in zijn.

Wettelijke opdracht

De wet op Passend Onderwijs stamt uit 2014 en kent twee inhoudelijke uitgangspunten:

1. Dekkend aanbod leidend tot een passende plek voor iedere leerling.
2. Scholen dragen zorg voor een ononderbroken schoolloopbaan voor alle leerlingen.

Maatschappelijke opdracht

Langzaamaan is daaraan de doelstelling toegevoegd dat er geen leerlingen zijn die langer dan drie maanden zonder onderwijsaanbod thuiszitten. Ook komt steeds meer de inclusie-ambitie van de overheid naar voren. Voor de invoering van passend onderwijs is een periode van 6 jaar afgesproken. In het voorjaar van 2020 heeft de landelijke evaluatie van dat proces plaats gevonden. Met als opbrengst de conclusie dat er verbetering is opgetreden wat betreft de organisatie van passende ondersteuning, maar dat er ook verwachtingen niet uitgekomen zijn. Het onderwijssysteem is flexibeler en er is grotendeels dekkend aanbod, de kostenbeheersing voor de rijksoverheid is verbeterd. Daarnaast zijn er knelpunten in de afstemming met jeugdzorg, zijn er regionaal grote verschillen en ervaren leerkrachten meer belasting door de invoering van passend onderwijs. Een kwart van de ouders is ontevreden vanwege bureaucratie, ontoegankelijke informatievoorziening en niet functionerende zorgplicht.

In de afgelopen zes jaren is er door de scholen binnen de regio en ketenpartners hard gewerkt om de in het ondersteuningsplan geformuleerde doelstellingen te realiseren. En met redelijk succes. Het ondersteuningsniveau op de scholen is verbeterd mede doordat het aantal voorzieningen in zowel regulier als in speciaal voortgezet onderwijs is vergroot. Hierdoor konden leerlingen langer dan voorheen in regulier onderwijs blijven of een diploma halen. Er zijn echter nog steeds thuiszittende leerlingen en het percentage leerlingen dat voortijdig uitviel zonder startkwalificatie, is niet gedaald. Daarnaast is er in de regio toename van het aantal leerlingen in het VSO en zijn de mogelijkheden richting vervolgopleiding of arbeid en dagbesteding voor leerlingen nog beperkt. Maatschappelijk gezien is er in alle opzichten een grote uitdaging wat betreft kansengelijkheid. Onderwijs kan daar een belangrijke rol in spelen, maar ideologische, economische en conjuncturele factoren zijn medebepalend voor de mate waarin we succesvol kunnen zijn in het creëren van die kansen.

In dit ondersteuningsplan beschrijft het samenwerkingsverband de interne organisatie en de ambities voor de periode 2021-2025. Alle partners waarmee wordt samengewerkt zijn meegenomen in het proces om te komen tot draagvlak voor de plannen die we in het 'nieuwe' Ondersteuningsplan presenteren. Vanwege de bijzondere omstandigheden met Covid 19 waren in de laatste fase van het proces om te komen tot dit plan docenten, leerlingen en ouders niet of onvoldoende gehoord. Er is

in het voorjaar van 2021 daarom geïnvesteerd in het uitzetten van een vragenlijst richting de scholen en de ouders. De opbrengsten daarvan zijn nog niet tot in detail verwerkt in deze versie van het ondersteuningsplan omdat die pas eind april beschikbaar zijn. Vanwege de deadline van 1 mei voor het aanleveren van nieuwe of geactualiseerde Ondersteuningsplannen bij DUO is het volgend besloten: De OPR stemt op basis van de vastgestelde consensus binnen de scholen en de samenwerkingspartners, waaronder de gemeenten, in met het Ondersteuningsplan 21-25. Maar met dien verstande dat er een toezegging is gedaan om de opbrengsten van de enquête onder ouders en leerkrachten nadrukkelijk mee te nemen in de uitvoering van het ondersteuningsplan. Die toezegging is uiteraard gedaan en met de OPR zal besproken worden op welke wijze dat gebeurt. De opbrengsten van de vragenlijst/het onderzoek zijn als bijlage toegevoegd aan het ondersteuningsplan.

Zeger van Hoffen, *directeur bestuurder SWV VO Midden Kennemerland*

April 2021

Hoofdstuk 1 Organisatie en financiën

1.1 Bestuur en Organisatie

Interne inrichting

Het samenwerkingsverband heeft de structuur van een stichting met een doorontwikkeld model Raad van Toezicht - Bestuur. De dagelijkse aansturing is in handen van een professionele bestuurder met directietaken. Hij/zij heeft een helder mandaat verkregen. De toezichhoudende functie binnen de stichting is belegd bij de Raad van Toezicht. Deze wordt met ingang van 2020 voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter. De Raad van Toezicht waakt over de realisering van het in het ondersteuningsplan afgesproken beleid en houdt toezicht op het functioneren van de directeur-bestuurder. Daarnaast is er een OPR (ondersteuningsplanraad) die tot taak heeft om het ondersteuningsplan vierjaarlijks vast te stellen. In deze raad hebben vertegenwoordigers vanuit de medezeggenschapsraden van de scholen, personeel en ouders, zitting. Ook leerlingen hebben de mogelijkheid om daar zitting in te hebben, maar dat is tot nog toe niet het geval geweest. Nadat het plan is vastgesteld fungeert de OPR als een informele Raad van Toezicht om te monitoren of het samenwerkingsverband het Ondersteuningsplan uitvoert zoals bedoeld.

Daarnaast is er een overlegstructuur met de scholen ingericht. Twee tot vier keer per jaar is er gezamenlijk overleg met de directies van de scholen. In dit netwerkoverleg kan de directeur-bestuurder voorgenomen beleid bespreken en informatie uit het werkveld ophalen. Het doel van dit overleg is informatie en visie delen, ophalen van advies en het creëren van draagvlak voor besluiten. Daarnaast bespreekt de bestuurder tweemaal per jaar in een afstemmingsoverleg met de directies en zorgcoördinatoren van afzonderlijke scholen de beleidsplannen voor passend onderwijs van de scholen zelf. Om haar faciliterende rol goed te kunnen invullen organiseert het samenwerkingsverband ook meerdere keren per jaar een zorgcoördinatorenoverleg.

Besturen en scholen

De volgende 5 besturen en de daaronder vallende scholen zijn aangesloten bij het Samenwerkingsverband:

• SVOK (stichting Voortgezet Onderwijs Kennemerland) vormt als Stichting het bestuur van drie scholengemeenschappen:	<i>adm.nr.</i>
41009
1. Kennemer Praktijkschool	28BN00
2. Kennemercollege Beroepsgericht	27MD02
3. Kennemercollege MAVO	27MD01
4. Kennemercollege HAVO/VWO	27MD00
5. Jac. P. Thijsse College	20MH00
6. Bonhoeffer College	00ZD00
• Clusiuscollege	40673
7. locatie Castricum	25EF02
• Aloysiusstichting	41008
8. Het Molenduin	18XY00
• Stichting Heliomare Onderwijs	40837
9. Heliomare Onderwijs	01MI00
• Stichting Ronduit Onderwijs	42514
10. OnderwijsPlus	18ZJ09

Organen

De stichting kent als organen:

- a. Bestuur in de persoon van een directeur-bestuurder
- b. Raad van Toezicht

Een directeur-bestuurder functioneert als stichtingsbestuur. De Raad van Toezicht functioneert als intern toezichthoudend orgaan. De stichting kent buiten de genoemde organen, geen andere organen die namens de stichting kunnen handelen of zeggenschap in de zin van (gedeelde) bestuursmacht kunnen uitoefenen, behoudens natuurlijke personen die daartoe op basis van een uitdrukkelijke volmacht door het bestuur worden aangewezen.

Gremia

1. De directeur-bestuurder, is belast met het aansturen van het Samenwerkingsverband;
2. De Ondersteuningsplanraad (OPR), bestaat uit vertegenwoordigers van de medezeggenschapsraden van de scholen, en die conform de WMS instemmingsbevoegdheid heeft met betrekking tot het ondersteuningsplan;
3. Medezeggenschapsraad van het samenwerkingsverband. Deze medezeggenschapsraad bestaat uit twee leden die worden gekozen uit en door het personeel dat in dienst is, dan wel ten minste zes maanden te werk is gesteld zonder benoeming, bij het samenwerkingsverband.
4. De CvT, de Commissie van Toewijzing die het bestuur adviseert met betrekking tot toewijzing van (1) extra ondersteuning aan leerlingen via een plaatsing in de BTV (Bovenschoolse Traject Voorziening) of (2) een toelaatbaarheidsverklaring voor speciaal onderwijs of voor Praktijkonderwijs. Ook verzorgt de CvT ondersteuning en advies aan de scholen en vervult tevens een monitoringsfunctie in opdracht van de directeur-bestuurder van het SWV;
5. De directieraad: bestaande uit vertegenwoordigers van de directies van de aangesloten scholen. Het overleg heeft een klankbord- en adviesfunctie naar de directies van de scholen binnen het SWV.
6. De plenaire netwerkbijeenkomsten waarin de directieraad en de zorgcoördinatoren voltallig bijeenkomen;
7. Team Passend Onderwijs, bestaande uit personeel in dienst van het Samenwerkingsverband:
 - de stafmedewerkers (administratie, beleid, verbinding jeugdzorg-onderwijs)
 - de leden van het CvT (commissie toelaatbaarheidsverklaringen)
 - de onderwijsconsulenten Passend Onderwijs
 - de trajectbegeleiders in de Bovenschoolse Trajectvoorziening (BTV).
 - de directeur-bestuurder
8. ZOCO-overleg; bestaat uit de zorgcoördinatoren van de scholen die in gezamenlijkheid een belangrijke rol spelen in de inhoudelijke uitwerking van producten en professionalisering van de ondersteuningsstructuur binnen de scholen van het SWV.

Externe inrichting

Passend Onderwijs staat niet op zichzelf. Er zijn vele 'externe partners' waarmee de scholen samenwerken om te voorzien in een goede en passende ondersteuningsstructuur rond jongeren. Zeker als het gaat om jongeren in kwetsbare posities of jongeren met ondersteuningsvragen

vanwege ontwikkelings- en/of gedragsproblematiek. Denk aan het Centrum voor Jeugd en Gezin, de leerplichtambtenaren, School Maatschappelijk Werk, het MBO etc.

Regionaal

De gemeenten Heemskerk, Beverwijk, Castricum en Uitgeest zijn de gemeenten die vallen binnen het werkgebied van het samenwerkingsverband. Zij zijn verantwoordelijk voor het aanbieden van jeugdhulp, gezondheidszorg, veiligheid, arbeidstoeleiding, dagbesteding en tal van andere voorzieningen rond jongeren. Met deze gemeenten is er jaarlijks minimaal twee keer per jaar Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) om de beleidsplannen over en weer te bespreken. Met de partners die door de gemeenten zijn ingekocht en met de diensten waaronder onderwijs, veiligheid en (geestelijke-) gezondheidszorg vallen is er zowel gezamenlijk als particulier overleg om samenwerking te versterken en kennis te verwerven over elkaars werkwijzen en bedrijfscultuur. Ook op dit niveau geldt dat het helpend is om elkaar te kennen en te begrijpen omdat samenwerking nodig is.

Bovenregionaal

Het samenwerkingsverband is te klein om alle voorzieningen regionaal te kunnen realiseren. Bovendien zijn er goede VSO-voorzieningen buiten de regio die, al lang voordat Passend Onderwijs werd ingevoerd, onderwijs aanboden aan leerlingen vanuit Midden Kennemerland. Zowel in de regio Haarlem als in regio's Alkmaar en Zaandam. Daar maakt het samenwerkingsverband nog steeds gebruik van.

Arbeidstoeleiding, Thuiszittersaanpak en bestrijding Verzuim en aanpak Voortijdig Schoolverlaten worden bovenregionaal georganiseerd. Complicerend voor Samenwerkingsverband VO Midden Kennemerland is dat de vier gemeenten voor deze thema's verdeeld zijn over twee verschillende RMC-regio's. Beverwijk en Heemskerk vallen onder de regio West-Kennemerland waarvan Haarlem de kartrekker is. Castricum en Uitgeest vallen onder de regio Noord-Kennemerland waarvan de gemeente Alkmaar de contactgemeente is. Omdat beide regio's zelf bepalen op welke wijze zij aanbod van diensten voor jongeren en onderwijs organiseren, en binnen die regio's ook gemeenten weer zelf eigen keuzes daarin kunnen maken, zijn er verschillen in aanpak ontstaan. Dat maakt dat er veel afstemming en overleg nodig is tussen scholen, gemeenten en instanties vanwege het gegeven dat een deel van de leerlingen in een andere gemeente woont dan die waar de school staat.

In 2019 is een proces ingezet om de gesloten jeugdzorg anders te gaan organiseren. Belangrijkste bouwsteen in de transitie van 'jeugdhulp in geslotenheid' is dat jeugdhulp kortdurende intensieve trajecten biedt waarbij het netwerk van jongeren sterk geactiveerd wordt om zo de periode van geslotenheid te kunnen beperken. De transitie leidt ertoe dat er behoefte ontstaat aan andere vormen van onderwijsvoorzieningen waarin jeugdhulp en onderwijs gezamenlijk optrekken. Dit is in velerlei opzichten een uitdaging voor Samenwerkingsverband VO Midden Kennemerland en de omringende samenwerkingsverbanden. In Noord-Holland zijn er nauwelijks voorzieningen die gespecialiseerd zijn in onderwijs en begeleiding van dat type (open residentieel) leerlingen. Het aantal arbeidsplaatsen is op het moment dat dit ondersteuningsplan wordt geschreven groter dan het aantal beschikbare mensen in zowel de zorg als het onderwijs. Daarnaast kent het onderwijs aan jongeren in de (gesloten) setting haar ingewikkeldheden wat betreft verantwoordelijkheid voor bekostiging en afbakening van jeugdhulp en onderwijs. Om hierover op provinciaal of regionaal niveau overleg te kunnen voeren, maar ook om van elkaars ervaringen te kunnen leren, is een Regionaal Platform Samenwerkingsverbanden ingericht waar dit samenwerkingsverband ook onderdeel van uitmaakt.

Landelijk

De organisatie van Passend Onderwijs voor voortgezet onderwijs is landelijk zo georganiseerd dat er een landelijk dekkend netwerk is geformeerd. Daar maakt het samenwerkingsverband dus deel van uit. Om de belangenbehartiging richting de departementen OCW en VWS te coördineren zijn de samenwerkingsverbanden in de VO-raad vertegenwoordigd als Sectorraad. Landelijke thema's worden daar aan de orde gesteld en het Samenwerkingsverband VO Midden Kennemerland neemt deel aan de activiteiten die daarvoor nodig zijn.

1.2 Interne Organisatie (Team Passend Onderwijs)

Het samenwerkingsverband is een netwerkorganisatie van scholen/schoolbesturen. Onderdeel van het samenwerkingsverband is het Team Passend Onderwijs; een klein team van 'specialisten' die de scholen ondersteunen bij het ontwikkelen en bieden van passend onderwijs. Het Team Passend Onderwijs vormt de bureau-organisatie. In de praktijk worden zij/het Team Passend Onderwijs aangeduid als 'het samenwerkingsverband', echter de scholen en hun schoolbesturen vormen met elkaar het samenwerkingsverband. De formele taken en verantwoordelijkheden van het Team Passend onderwijs zijn de verdeling van de middelen, monitoring van de besteding ervan en het in goede banen leiden van alle inspanningen om tot dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod en resultaatgerichte samenwerking te komen. Daarnaast geldt dat de schoolbesturen zelf verantwoordelijk zijn voor de (basis-)kwaliteit op de scholen binnen het bestuur; de mate waarin de basisondersteuning op de scholen binnen het bestuur gerealiseerd wordt; het ontwikkelen van deskundigheid binnen de scholen die passend onderwijs mogelijk maken zodat verwijzingen naar pro, vso en andere voorzieningen in de hand worden gehouden.

Onderwijsconsulenten

Deze zijn verantwoordelijk voor procesbegeleiding binnen de ondersteuningsstructuur van de scholen. Zij monitoren de uitvoering van ondersteunende werkzaamheden in de school. Zij zijn aanspreekpunt voor directies en zorgcoördinatoren met de bedoeling dat scholen vroegtijdig signaleren, adequate onderwijsondersteuning bieden en doelgericht samenwerken met jeugdhulp. En, als dat nodig blijkt, leerlingen laten doorstromen naar ander passend onderwijsaanbod of zelf beter aanbod creëren. Voor dat laatste kan een beroep gedaan worden op middelen voor maatwerkarrangementen van het samenwerkingsverband.

Trajectbegeleiders BTV

Het samenwerkingsverband heeft een eigen bovenschoolse trajectvoorziening (BTV). Deze BTV is een observatieplek voor leerlingen die vastlopen of dreigen vast te lopen. Leerlingen kunnen daar maximaal drie dagen per week geplaatst worden na beoordeling door de toelatingscommissie van het samenwerkingsverband (de CvT). Uiteraard in voortdurend en nauw overleg met de onderwijsconsulenten, ouders, school van inschrijving en externe deskundigen.

De trajectbegeleiders passend onderwijs kunnen op twee manieren worden ingezet:

1. Outreachend: scholen kunnen een beroep doen op de inzet van de trajectbegeleiders voor observaties tijdens schooltijd in de lessen en voor advies aan docenten, mentoren en/of kader en middenkader.
2. Outplacement: scholen kunnen verzoeken indienen tot het plaatsen van leerlingen in de BTV. Dat kan voor een periode van maximaal 13 weken plaatsen en maximaal drie dagen per week. Deze heeft de formele status van een OPDC. Plaatsing kan alleen als er een heldere onderzoeksvraag is vanwege onduidelijkheid over de manier waarop aan hen passend onderwijs of passende jeugdhulp kan worden geboden. Daarbij moet het voor een leerling

mogelijk zijn om de andere 2 dagen op school te functioneren, zodat hier vanuit de trajectbegeleiders gerichte observatie en coaching kan plaats vinden.

Verbindingsconsulenten

Een van de uitdagingen is een goed functionerende samenwerking tussen partners uit jeugdhulp, gemeenten, leerplicht, GGD, GGZ en onderwijs. Het samenwerkingsverband heeft twee consulenten in dienst, beiden voor ongeveer 0,2 fte, die voortdurend stimuleren dat er echt goed wordt samengewerkt. De ene consulent treedt op als verbindingsofficier en organiseert ontmoetingsmomenten, afstemmingsoverleg, leertafels en intervisie. De andere consulent treedt op als 'procesbewaker' en stimuleert en bewaakt dat leerlingen ook daadwerkelijk de ondersteuning krijgen die nodig is en is afgesproken.

Team facilitaire ondersteuners

Voor de dagelijkse organisatie en uitvoering van alle werkzaamheden binnen het samenwerkingsverband is er beschikking over een klein team waarin de directeur, een administratief medewerker en een beleidsmedewerker samenwerken.

MR

Het Passend Onderwijs Team bestaat uit werknemers in dienst van het samenwerkingsverband. Daarom is er ook een medezeggenschapsraad ingericht waarin twee leden van het team zitting hebben. De rollen en taakomschrijving van de consulenten zijn beschreven in de bijlagen op de website.

1.3 Financiën ¹

Financieel beleid

Hoofdpunt van financieel beleid is dat al het budget dat binnenkomt ook daadwerkelijk besteed wordt aan het organiseren van passend onderwijs. Dat betekent dus dat er niet onnodig geld op de plank blijft liggen. Tegelijk dient er ook bewaakt te worden dat er altijd financiële middelen zijn die geïnvesteerd kunnen worden in professionaliteit van scholen (en daarmee de draagkracht van passend onderwijs) en projecten ten behoeve van specifieke doelgroepen leerlingen (en daarmee de handhaving van een dekkend aanbod). Het samenwerkingsverband reserveert daarom, binnen de richtlijnen van de Inspectie van het Onderwijs, een buffer van minimaal 3,5 % van de bruto jaaromzet als weerstandvermogen. Het samenwerkingsverband kiest ervoor om het weerstandvermogen deze planperiode wat hoger aan te houden. Dit vanwege de mogelijke risico's die het samenwerkingsverband loopt op de volgende onderdelen:

- ✓ forse jaarlijkse krimp in regulier voortgezet onderwijs;
- ✓ toename van het aantal leerlingen in het praktijkonderwijs
- ✓ sterke regionale groei VSO, mede door transities in de gesloten jeugdzorg;
- ✓ personele risico's (reservering bij ziekte of ontslag);
- ✓ onduidelijkheden rond eventuele vereveningsystematiek rondom LWOO en PRO;
- ✓ ISK in de regio; Vreemdelingenbeleid in de regio i.r.t. mogelijke toename van TLV's vanwege multi-probleem situaties;
- ✓ maatwerktrajecten in de overgang VO-MBO-Gemeenten

Transparantie

¹ Het samenwerkingsverband werkt met jaarbegrotingen in meerjaren perspectief.

Vanwege jaarlijkse indexerings door DUO van gemiddeld 1,5 % is daar in de mjb rekening mee gehouden. Er zal naar verwachting daarom geen ernstig negatieve afwijking zijn van die begrotingen.

Het samenwerkingsverband wil volledig transparant zijn ten aanzien van de besteding van financiële middelen. De meerjarenbegroting, en de jaarbegroting kennen daarom een zogenaamde programmastructuur. Daarin staat precies aangegeven hoeveel geld het samenwerkingsverband toebedeelt aan elk onderdeel van de begroting. De jaarlijkse verslaglegging en verantwoording sluit daar naadloos op aan. Voor meer gedetailleerde financiële informatie: zie de jaarverslagen en de begrotingen op de site van het samenwerkingsverband.

Hoofdstuk 2 Missie, visie en ambities

2.1 Missie *Iedereen doet mee*

Onderwijs neemt in onze samenleving een belangrijke plaats in. Het bereidt leerlingen in de breedst mogelijke zin voor op het latere leven. Het gaat daarbij om meer zaken dan het opdoen van kennis alleen. Leerlingen ontwikkelen zich tot waardevolle burgers van onze maatschappij. De missie van het samenwerkingsverband is dat iedere leerling deze kans krijgt en zich op zijn/haar niveau kan ontwikkelen in een ononderbroken schoolloopbaan. Met als resultaat een waardevol en betekenisvol perspectief op vervolg in onderwijs, arbeid of dagbesteding.

Om dit te bereiken biedt iedere school binnen het samenwerkingsverband brede basisondersteuning en een goede en stevige extra ondersteuning. Het streven is dit zo veel mogelijk te bereiken via deelname aan regulier onderwijs en alleen te verwijzen naar speciaal onderwijs als dat ook echt nodig is.

2.2 Visie *Samenwerking op basis van vertrouwen in elkaars deskundigheden en ontwikkelingsbereidheid*

Samen: *‘De leerling centraal, de docent/medewerker cruciaal, het team doorslaggevend’*

Het elkaar kennen en vertrouwen hebben in elkaar is voorwaardelijk voor samenwerking. Zeker in een samenwerkingsverband. In de uitvoering op scholen, in de samenwerking tussen scholen, in de afstemming tussen jeugdhulppartners en onderwijs, communicatie rond transitiemomenten, bijvoorbeeld van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs, van de ene school naar de andere en de overstap van VO naar vervolg in dagbesteding, arbeid of vervolgonderwijs. En ook op het niveau van de bestuurlijke afstemming die plaats vindt tussen gemeenten, instanties, scholen en samenwerkingsverband. Om als team (school/instantie/instelling) te kunnen opereren is het essentieel om elkaar te leren kennen en begrijpen en inzicht te verwerven in elkaars processen en belangen.

Minstens zo belangrijk voor teamwork en goede samenwerking is helderheid over eenieders rollen, taken en verantwoordelijkheden. Als de onderlinge taakverdeling en verwachtingen naar elkaar duidelijk zijn, zal dit de samenwerking versterken en kan men, waar nodig, elkaar hierop aanspreken. Zo heeft de bureau-organisatie van het samenwerkingsverband een ondersteunende rol (aan de scholen) en ligt het eigenaarschap ten aanzien van passend onderwijs bij/in de scholen. Binnen het samenwerkingsverband delen we met elkaar daarom de ambitie om dit eigenaarschap bij de scholen de komende periode te vergroten/te versterken.

Afstemming en dialoog zijn hiervoor essentieel en vergen daarom voortdurende tijdsinvestering.

Samenwerking op de scholen

De dynamische driehoek *leerling – school – ouders* is het uitgangspunt van passend onderwijs. De driehoek vormt als het ware de fundering voor elke beslissing die wordt genomen. Daarom staat binnen de scholen van het samenwerkingsverband, en in de afstemming van de scholen met het samenwerkingsverband, de kwaliteit van het proces centraal. Ieder besluit zonder het commitment van elk van deze drie betrokkenen, is een slecht besluit. Uitvoerig betrokkenenoverleg staat dus centraal. Zeker in situaties waarin ouders niet durven, kunnen of willen bijdragen aan de ontwikkeling of oplossingen ten behoeve van de ontwikkeling van hun kind. In die gevallen zullen de school en het samenwerkingsverband passende ondersteuning zoeken binnen de samenwerking met de professionele jeugdhulp en andere partners. Ook dan blijft gelden dat het van cruciaal belang is om ouders en leerlingen een volwaardige plaats in gespreksvoering en gezamenlijke strategiebepaling te geven. Door hen goed en tijdig te informeren over alle aspecten van “Passend Onderwijs in afstemming met jeugdhulp” kunnen ouders als educatief partner betrokken worden en blijven bij besluitvorming over de ontwikkeling en toekomstig perspectief van hun kind. Vanzelfsprekend weten leerlingen zich gekend en serieus genomen.

Daarnaast neemt in de klas de docent, in de driehoek ‘leerling – school – ouders’, een cruciale rol in. Het bieden van passend onderwijs is de primaire verantwoordelijkheid van de docent in de klas. ‘Passend Onderwijs in de haarvaten van het systeem’ was het devies in de eerdere ondersteuningsplannen. En dat blijft zo. De docent doet ertoe! Dit hoeft hij/zij uiteraard niet alleen te doen. In de directe cirkel rondom de docent bevinden zich andere professionals. Denk aan een zorgcoördinator, leerlingbegeleiders, een jeugdhulpverlener, een gedragsdeskundige etc. Samen met de docent (als spil) geven zij het proces rondom passend onderwijs voor deze leerling vorm, rekening houdend met deze achtergrond, en deze ondersteuningsvraag, in deze klas, met deze docent enzovoorts.

Samenwerking tussen scholen

Een tweede belangrijke samenwerking is die van (collega-)scholen binnen het samenwerkingsverband en met scholen in het vervolgonderwijs. Te denken valt aan het elkaar ondersteunen, het opvangen van elkaars leerlingen, het delen van expertise en eventueel het in symbiose verzorgen van een deel van het onderwijs voor een partnerschool. Een belangrijke samenwerkingspartner is het MBO. De leerlingen die het VMBO verlaten dienen een startkwalificatie te halen en zijn daarvoor aangewezen op het MBO. Hetzelfde geldt voor leerlingen vanuit het Praktijkonderwijs. Alvorens de overstap naar het MBO te maken dienen zij eerst een entreecertificaat te behalen. Een klein aantal leerlingen volgt reeds in het vijfde leerjaar een leerroute waarin ze het vereiste entree-certificaat kunnen behalen. Wet- en regelgeving zijn aangescherpt wat betreft de examinering van deze leerlingen. Dit maakt dat opnieuw onderzocht moet worden hoe het MBO/Nova-college hierin kunnen gaan samenwerken.

Samenwerking onderwijs en jeugdhulp

Jongeren delen hun leven niet in stukjes. Het heeft gewoon veel verschillende facetten, maar thuis, school, werk en vrijetijdsbesteding vormen voor hen in de meeste gevallen een organisch samenhangend geheel en hebben veel invloed op elkaar. Dus is het van belang dat onderwijs, jeugdhulp en overheden vanuit een vergelijkbare doelstelling en vanuit ieders eigen perspectief samenwerken in het begeleiden van jongeren richting een krachtig positief vertrouwen in eigen kunnen. School als werkplaats en ontmoetingsplaats, niet alleen als ‘vindplaats’ voor de jeugdhulp. Dat betekent dat alle instanties oplossingen bedenken voor het delen van informatie, het op elkaar afstemmen van processen en procedures en daarbij de volgende vragen centraal te stellen: wat wil de jongere, wat is in het belang van de leerling/jongere, welke informatie is nodig om te delen en wat willen hiermee bereiken? Om maximaal te (kunnen) profiteren van elkaars deskundigheid en

expertise is het van belang helder en open te communiceren en verwachtingen van en naar elkaar expliciet te maken. Het accent ligt op sturen op pro-actief i.p.v. reactief handelen vanuit ieders expertise en werkgebied en het delen van een gezamenlijke visie op de ontwikkeling van de jongeren. Daar zal fors op geïnvesteerd moeten worden in termen van tijd, geld en aandacht. Op alle niveaus: uitvoerend en bestuurlijk en binnen de mogelijkheden die wet- en regelgeving in de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) biedt.

Samenwerking rond transitiemomenten

Een van de leidende opdrachten aan de scholen, en dus ook aan de samenwerkingsverbanden is het creëren van ononderbroken ontwikkellijnen. Tijdens de schoolloopbaan zijn er meerdere overstapmomenten. Hoe zorgvuldiger scholen zichzelf informeren, en over en weer met elkaar informatie uitwisselen, des te kleiner de kans dat zij leerlingen te vaak moeten overplaatsen. Een van de voorwaarden daarvoor is dat instanties, hulpverleners en scholen gezamenlijk heldere en doelmatige plannen van aanpak bedenken en aan elkaar terugkoppelen wat ze bereiken en waar ze tegen aan lopen. Dit vraagt om duidelijke kaders en een open/lerende houding vanuit alle betrokken partijen. De transitiemomenten zijn in die plannen belangrijk omdat er op zo'n moment bepaalde vaardigheden voldoende ontwikkeld moeten zijn om succesvol te kunnen doorstromen. Het afstemmen van verwachtingen (leerlingen, ouders, scholen, externe betrokkenen) en het investeren van tijd om dat zorgvuldig te doen is voorwaardelijk voor een ononderbroken ontwikkeling van jongeren.

Dat geldt zeker voor leerlingen met een specifieke extra ondersteuningsbehoefte. Voor hen is met name het vinden van goede aansluiting op vervolgstudie in het MBO, en in mindere mate ook in het HBO of WO, kwetsbaar. Een pro-actieve houding en aanpak zijn cruciaal bij afstemming en samenwerking met het MBO om daardoor jongeren in kwetsbare posities op te vangen, een doorgaande lijn te borgen en daarmee betekenisvolle perspectieven te bieden. En op vergelijkbare manier geldt datzelfde voor de afstemming met instanties die de uitstroom naar dagbesteding of beschutte arbeid organiseren.

Bestuurlijke samenwerking

In het organiseren en ontwikkelen van Passend onderwijs spelen op de achtergrond op bestuurlijk niveau strategische en financiële belangen. Dat geldt voor scholen, voor gemeenten, voor regio's tot op het niveau van departementen. Dit betekent dat het samenwerkingsverband actief en initiatiefrijk haar rol vervult in het afstemmen van al die belangen die soms tegenstrijdig zijn aan elkaar. De wet op Passend Onderwijs benoemt ten aanzien van gemeenten en samenwerkingsverbanden specifiek de verantwoordelijkheid voor spiegelgesprekken over elkaars beleidsplannen. Zij organiseren daartoe minimaal éénmaal per jaar een OOGO (op overeenstemming gericht overleg) en zijn verplicht om voorafgaand aan de actualisering van beleidsplannen, die plannen met elkaar te bespreken en afspraken te maken over de wijze waarop jeugdzorg en onderwijs op elkaar inspelen en samenwerken.

Stevig: *'Wie nergens voor staat dreigt voor alles te vallen.'*

Belangrijke pijlers voor effectieve ondersteuning van leerlingen op school zijn kwaliteit en professionaliteit. Dat geldt voor zowel het onderwijs als voor de jeugdhulp. Vanuit onderwijsperspectief gaat het dan over didactische vaardigheden en pedagogische wendbaarheid van docenten, organisatorische en sturende vaardigheden van schoolleiders, kaders stellend en ruimte biedend talent van bestuurders. De samenwerking van onderwijsgeevenden en

jeugdhulpverleners kenmerkt zich door professioneel gedrag. Te herkennen aan duidelijkheid, tijdigheid en snelheid van handelen, opbrengstgericht werken en resultaatverantwoording. De basis daarvoor zijn een heldere visie, goede afspraken, soepele organisatie en het elkaar aan te spreken op gezamenlijke professionele verantwoordelijkheden.

Vanuit de gedachte dat voorkomen beter is dan genezen willen de scholen binnen het samenwerkingsverband proactief zijn en zoveel mogelijk escalatie van problematiek voorkomen.

Daarvoor is nodig dat

1. de scholen een stevige structuur van onderwijsondersteuning en samen met de jeugdpartners laagdrempelige jeugdhulp inrichten;
2. de beleidsplannen jeugd van de gemeenten en de ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden PO en VO stapsgewijs beter op elkaar afgestemd gaan worden door een 'ondersteuningsplan Jeugd en Onderwijs' te ontwikkelen;
3. het 'ondersteuningsplan Jeugd en Onderwijs' en het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband herkenbaar onderdeel zijn van de beleidsplannen van de scholen.

Slim: *Geld kunnen we maar één keer uitgeven - 'dus dat doen we slim.'*

De financiën die het samenwerkingsverband ontvangt staan onder druk als gevolg van regionale krimp in regulier onderwijs en vanwege groei in het speciaal onderwijs. Bij ongewijzigd beleid schrijft het samenwerkingsverband tegen het einde van de periode waar dit plan betrekking op heeft, rode cijfers. Omdat er de afgelopen jaren behoorlijk is geïnvesteerd in voorzieningen in de scholen kiest het samenwerkingsverband ervoor om, in beginsel, niet meer te investeren in toename van het aantal voorzieningen, maar in de verbetering van bestaande voorzieningen. Het samenwerkingsverband wil middels maatwerkarrangementen op individueel of op groepsniveau vooral investeren in het voorkomen van escalatie van problematiek. Kenmerkend voor de arrangementsaanpak is dat die laagdrempelig is en een kortdurend karakter heeft. Maar ook dat er geïnvesteerd wordt in het denken in mogelijkheden als het gaat om jongeren met extra ondersteuningsbehoeften. En dat er geïnvesteerd wordt in het pedagogisch, didactisch klimaat én vanuit een helicopterview gekeken wordt naar processen binnen de groep. De laagdrempeligheid is het antwoord op de wachtlijsten die bestaan voor ernstiger problematiek. Bovendien kan, door vaker en vooral eerder voor laagdrempelige jeugdhulp te kiezen, verwijzing naar zwaardere en duurdere vormen van begeleiding voorkomen worden.

Regionaal is er op veel terreinen een nauwe grens overstijgende samenwerking omdat de regio van het samenwerkingsverband te klein is om zelf alle gewenste voorzieningen te financieren. Dat is helemaal gaan gelden door de transitie in de gesloten jeugdhulp en de komst van Ronduit Jeugdzorg Plus naar Bakkum. De koerswijziging van het ministerie van VWS heeft tot doel dat jongeren kortdurend in geslotenheid, of alleen nog maar residentieel geplaatst zullen worden. Daar horen ook aangepaste vormen van onderwijs-zorgarrangementen bij. De bekostigingssystematiek van passend onderwijs van deze plaatsingen en vormen van onderwijs maakt dat er regionale afstemming nodig is over onderwijsaanbod voor deze doelgroep. Om de kosten daarvoor te verdelen maken de samenwerkingsverbanden hierover heldere afspraken die maken dat niet één samenwerkingsverband onredelijk financieel belast raakt.

Steunend: *Gezamenlijke verantwoordelijkheid – ‘It needs a village to raise a child’²*

Integrale benadering van ondersteuningsvragen vereist dat samenwerkingspartners vanuit gezamenlijke en gedeelde overtuigingen samenwerken. Ieder vanuit zijn of haar specifieke expertise en rol. Belangrijk is daarbij het respect voor ieders inbreng en open dialoog op het moment dat het spannend wordt. Zeker en juist voor ketenpartners als CJG, J&G coaches VO en Socius/MET die door de gemeenten zijn ingekocht voor tweedelijns ondersteuning en een doorverwijsfunctie hebben richting alternatieve of zwaardere vormen van begeleiding. Dit vergt dus voortdurende afstemming en bijsturing wanneer en waar dat nodig is. Maar vooral ook de erkenning dat in de complexiteit en ernst van problematiek iedere betrokkene, - ouder, leerkracht, mentor, zorgcoördinator, CJG-coach, schoolmaatschappelijk ondersteuner, wijkteam, veiligheidsfunctionaris, etc. – op zijn of haar eigen stukje van een probleem, invloed kan uitoefenen. Hoe meer jongeren in kwetsbare posities kunnen steunen op samenwerkende, professioneel functionerende professionals en stevig staande ‘niet-professionals’ die slim en tijdig worden ingezet en aan elkaar zijn verbonden, hoe meer we als samenwerkende partijen waarmaken dat we handelingsgericht willen uitgaan van de ondersteuningsvragen van jongeren.

Sturend: *Metten is weten*

De ambitie is om de komende periode meer data-gestuurd te gaan werken. Zoals in iedere professionele organisatie het geval is maakt het samenwerkingsverband gebruik van een aantal kwaliteitszorginstrumenten. Informatie wordt systematisch verzameld en geanalyseerd. Kwaliteitsactiviteiten worden periodiek, cyclisch en doelgericht ingezet, gekoppeld aan de beleidsontwikkeling. Het doel daarvan is om gericht en planmatig toe te werken naar realisatie van alle gestelde doelen die in het ondersteuningsplan zijn vastgelegd. En ook om zowel intern als extern transparant te zijn over de werkwijze en effectiviteit. De ambitie is dat de kwaliteitsactiviteiten in elk proces binnen de organisatie (intern als bureau-organisatie en extern als netwerkorganisatie) een belangrijke plaats krijgen, waardoor kwaliteitszorg niet alleen een monitoringsfunctie heeft, maar ook bijdraagt aan het optimaliseren van de impact van alle professionele activiteiten binnen het samenwerkingsverband.

Het samenwerkingsverband neemt deel aan Vensters voor verantwoording, Dashbord Passend Onderwijs en gebruikt interne maand- en jaarrapportages. De scholen rapporteren aan de hand van een gezamenlijk afgesproken set impactindicatoren, intern en aan elkaar, de voortgang in het bieden van passend onderwijs. Een ander belangrijk aspect van kwaliteitszorg is dat de data het lerend vermogen van het samenwerkingsverband ondersteunen. Het samenwerkingsverband organiseert daarom netwerkbijeenkomsten waarin de verschillende scholen hun data met elkaar delen en bespreken. Daarnaast neemt het samenwerkingsverband waar mogelijk deel aan wetenschappelijk onderzoek naar de ontwikkeling van passend onderwijs.

2.3 Ambities

Beleid

De ambities van de aangesloten scholen binnen het samenwerkingsverband VO Midden Kennemerland zijn:

² Verwijzing en variatie op een quote van Nelson Mandela: ‘It takes a village to raise a child’

- ✓ Voor alle leerlingen in het samenwerkingsverband die extra ondersteuning nodig hebben is een passende onderwijsplek beschikbaar. Dat geldt met nadruk voor alle leerlingen, ongeacht in welk schooltype zij onderwijs volgen.
- ✓ De scholen voeren met elkaar de aan hen opgedragen taken uit en realiseren samen een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen de scholen.
- ✓ Scholen en de aan de scholen verbonden jeugdhulppartners werken op een praktische manier planmatig en doelmatig samen.
- ✓ In de scholen is er expliciet aansturing op brede ontwikkeling van de teams in het kader van passend onderwijs: 'passend onderwijs in de haarvaten van het systeem'.
- ✓ Alle betrokken partijen werken kindgericht en vanuit een integrale benadering en delen de overtuiging dat voorkomen beter is dan genezen.
- ✓ Alle betrokken partijen werken vanuit het bewustzijn dat er na het VO een vervolg is in onderwijs, arbeid of dagbesteding (met name relevant voor arbeidstoeleiding en kansgelijkheid voor leerlingen in kwetsbare posities)
- ✓ Schotten tussen en binnen de verschillende instanties verdwijnen of worden verlaagd.

Organisatie

- ✓ Het samenwerkingsverband kent een slagvaardige en effectieve aansturing, transparante (interne) communicatie en een doelmatige, inzichtelijke organisatie.
- ✓ De scholen en het samenwerkingsverband hebben daarom een effectieve kwaliteitscyclus ingericht, zonder onnodige bureaucratie en met minimale administratieve rompslomp.
- ✓ Het team passend onderwijs van het samenwerkingsverband is een bureau-organisatie en heeft een faciliterende rol richting de scholen. Het eigenaarschap rondom het proces van passend onderwijs ligt bij de scholen.

Bedrijfsvoering

- ✓ Het samenwerkingsverband besteedt de middelen die het ontvangt voor passend onderwijs, zoveel als mogelijk, voor ondersteuningsaanbod aan leerlingen.
- ✓ Scholen verantwoorden jaarlijks op welke manier eigen middelen en budgetten vanuit het samenwerkingsverband zijn besteed.

Afstemming en samenwerking

- ✓ Gemeenten stemmen de inkoop van de jeugdhulp af met het samenwerkingsverband;
- ✓ Gemeenten en samenwerkingsverband evalueren jaarlijks de effectiviteit van alle maatregelen
- ✓ Scholen stemmen jaarlijks hun ontwikkelagenda voor passend onderwijs af met het samenwerkingsverband.

Hoofdstuk 3 **Stand van zaken 2020**

Huidige situatie op basis van interne en externe (politieke) evaluaties

3.1 Interne evaluatie

Kernthema's

Terugkijkend op 2019 en 2020 zijn wat betreft vier kernthema's de volgende ontwikkelingen zichtbaar:

1. Verbinding onderwijs-jeugdhulp

De ambitie was: van eilandjescultuur naar daadwerkelijke afstemming tussen gemeenten en het samenwerkingsverband c.q. het onderwijs.

Analyse: De beleidsplannen van de gemeenten en onderwijs komen niet meer los van elkaar tot stand. Aan beide zijden wordt de noodzaak van afstemming ervaren en bij beiden is er verlangen naar 'ontschotting'. Er wordt nog steeds gebruik gemaakt van Impulsgelden om de samenwerking tussen de diverse kernpartners te versterken, en daarin worden stappen gemaakt. Met name de rol en verantwoordelijkheden van het CJG in de IJmond-gemeenten zijn op verschillende niveaus gespreksonderwerp. Het CJG heeft recent, medio 2020, concrete plannen ontwikkeld die vanaf schooljaar 2020-2021 in samenwerking met de scholen de ondersteuning van ouders en jongeren verbeteren. Monitoring en borging van de nieuwe aanpak zullen komende jaren belangrijke aandachtspunten blijven. De gemeenten zijn opdrachtgever aan meer partners binnen het stelsel van jeugdzorg; ook GGD, GGZ, Leerplicht, Veilig Thuis, Beschermingstafel etc. We slagen er nog onvoldoende in om met de juiste mensen binnen de gemeenten tot afstemming en afspraken te komen over de organisatie, integrale aanpak, regievoering en kwaliteitszorg van jeugdhulp in combinatie met onderwijs. Ook slagen we er nog onvoldoende in om de processen die nodig zijn voor besluitvorming op elkaar af te stemmen.

2. Besteding van de middelen voor passend onderwijs

De ambitie was: Geld blijft niet onnodig op de plank liggen.

Analyse: Jaarlijkse gelden voor passend onderwijs komen zo veel als mogelijk ten goede aan leerlingen. Maatschappelijk gezien is er in de politiek veel aandacht voor de besteding van de middelen voor passend onderwijs. Het samenwerkingsverband had sinds 2017 een te ruime reserve, terwijl het streven expliciet is dat er niet onnodig geld op de plank blijft liggen. Het samenwerkingsverband besteedt daarom jaarlijks al het beschikbare budget aan het voorkomen van uitval, het oplossen van thuiszitten en bieden van effectieve ondersteuning. Als richtlijn daarvoor maakt het bestuur voor de gehele planperiode van 2021-2025 een meerjarenbegroting. Onderdeel daarvan is de realisatie van een weerstandsreserve van maximaal 5 % van de bruto jaaromzet³. Daarmee volgt het samenwerkingsverband de richtlijnen van de Inspectie van het Onderwijs. Dat komt neer op een bedrag van rond de € 500.000, -.

De komende drie tot vier jaar zal toegewerkt worden naar een realisatie van een stabiele weerstandsreserve van die omvang. Dat betekent dat er extra investeringsruimte is op de korte termijn. Tegelijk moeten we ook rekening houden met regionale krimp van het leerlingenaantal in het regulier onderwijs in combinatie met groei van het deelnamepercentage in het speciaal onderwijs. Dit maakt dat er op de langere termijn een risico ontstaat omdat daardoor de inkomsten van het samenwerkingsverband onder druk komen te staan.

Voor de korte termijn betekent dit dat er beperkte ruimte is voor financiële ondersteuning van nieuwe initiatieven in de strijd tegen schooluitval. Of voor financiering van nieuwe vormen van

³ Met ingang van 2021 is door OCW bepaald dat dit percentage naar beneden bijgesteld dient te worden naar 3,5%

onderwijszorgarrangementen. Daar is in toenemende mate behoefte aan. Tegelijk dienen we ook rekening te houden met het risico van verminderde inkomsten op langere termijn. Dat legt druk bij de scholen om de kwaliteit van de basisondersteuning (het niveau van lichte ondersteuning dat door alle scholen geboden kan worden) te vergroten. Dat is nodig want naarmate de scholen beter in staat zijn om passende onderwijsondersteuning te organiseren (docenten en mentoren hebben daarin een cruciale rol en verantwoordelijkheid) zal er minder een beroep gedaan hoeven te worden op budget voor individuele of groeps-maatwerkarrangementen. Dat schept ruimte voor keuzes die in gezamenlijkheid gemaakt zullen moeten gaan worden ten aanzien van de omvang van structureel extra ondersteuningsaanbod.

3. Thuiszitten en vroegtijdige uitval

De ambitie was: Alle leerlingen die langdurig geoorloofd of ongeoorloofd verzuimen zijn in beeld en worden gevolgd. Voor alle leerlingen die dit betreft is er, indien dat mogelijk is, binnen drie maanden een plan voor terugkeer in het onderwijs en een passend aanbod.

Analyse: Afgelopen jaar is er meer aandacht besteed aan het in beeld krijgen van alle langdurige verzuimers. Zowel de langdurige geoorloofde en ongeoorloofde verzuimers worden door het samenwerkingsverband opgevraagd bij de scholen. Daarnaast worden deze leerlingen (en dreigende thuiszittende leerlingen) besproken in de periodieke overleggen met de onderwijsconsulenten op de scholen. Daarnaast is voor de begeleiding van 'problematisch' thuiszittende leerlingen, onder andere door de inzet van het Heliomare Interventieteam, extra inzet georganiseerd om hen weer terug te leiden naar een plekje binnen het onderwijs. Die inzet was redelijk succesvol en mede daardoor konden leerlingen daadwerkelijk weer in meer of mindere mate naar school.

De samenwerking met andere ketenpartners verloopt in de meeste gevallen redelijk tot goed. Steeds beter weten de verschillende professionals elkaar te kennen en te vinden. De samenwerking verloopt stroever wanneer er verschillen bestaan in visie (t.a.v. schooluitval en hoe daarop proactief te handelen), er onduidelijkheid bestaat over rollen, taken en verantwoordelijkheden en de durf om voor deze groep maatwerk te leveren ontbreekt. Dit alles staat of valt bij de mate van transparant communiceren over de mogelijkheden en grenzen van 'eigen' organisatie. Het verloop in personeel en wachtlijstproblematiek in de jeugdhulp leiden tot discontinuïteit, vertraging en stagnatie van trajecten.

Wat betreft de VSV-aanpak constateren we dat de streefcijfers (jaarlijks max 500 Vsv'ers) niet gehaald worden. Er waren een aantal maatregelen over 2016-2020 afgesproken en die zijn geëvalueerd. Het samenwerkingsverband VO MK had vanuit de VSV-middelen medefinanciering van de Bovenschoolse Trajectvoorziening. Er zijn volgens de laatst bekende definitieve cijfers over 2018-2019 totaal 615 (115 op VO en 500 op MBO's) jongeren zonder startkwalificatie (= minimaal MBO 2 of Havo diploma). Landelijk stijgt het aantal nieuwe Vsv'ers de afgelopen jaren weer en dat is ook in de RMC-regio Zuid-Kennemerland en IJmond het geval. Als Randstedelijke regio doen we het niet slechter dan in andere vergelijkbare regio's. Er zijn in gezamenlijkheid tussen MBO, VO en de RMC-regio in 2020 nieuwe maatregelen afgesproken over de periode 2021-2024, met een jaarlijkse Uitvoeringsagenda. In deze nieuwe plannen is opnieuw het streefgetal van 500 nieuwe Vsv'ers opgenomen. Het daarvoor beschikbare budget is grotendeels verweven met de financieringsstructuur van het MBO. Voor een deel ook logisch omdat in het MBO het meest sprake is van voortijdige schooluitval. Maar daardoor is er relatief weinig speelruimte en budget voor de ontwikkeling van initiatieven in het voortgezet onderwijs die vroegtijdig en proactief het voortijdig schoolverlaten kunnen voorkomen. Er liggen vanuit VO-perspectief grote uitdagingen en kansen wat betreft het beteugelen en voorkomen van VSV, met

name onder risico-jongeren in het VO/VSO en met name ook onder de wat oudere ISK-leerlingen. Op deze jongeren is de inzet van de nieuwe maatregelen door het VO in 2021 e.v. dan ook met name gericht en wordt het VSV budget rechtstreeks aan de VO-scholen toebedeeld.

4. Dekkend aanbod

De ambitie was: voor alle leerlingen die naar school kunnen is er in de regio een passende plek. Analyse: Zowel binnen het reguliere als het speciaal onderwijs hebben alle scholen aanvullend specialistisch aanbod georganiseerd om leerlingen beter te kunnen bedienen op specifieke ondersteuningsbehoeften. Voor enkele specifieke doelgroepen slagen we er nog onvoldoende in om echt passend onderwijs te organiseren: met name voor leerlingen die bijna individuele begeleiding nodig hebben vanwege ernstige psychiatrische problematiek en/of complexe ontwikkelingsstoornissen (waaronder ASS). Dit probleem raakt niet alleen het onderwijs maar ook de jeugdhulp. Gemeenten en onderwijs kennen beiden een wettelijk kader waarin de rechten van jongeren op onderwijs en ondersteuning zijn beschreven. Maar beiden kennen ook de begrenzing van de financiële middelen en tekorten aan voldoende (gekwalificeerd) personeel. Het is daardoor lastig om onderwijszorg-arrangementen van de grond te krijgen. Dit wordt nog eens extra bemoeilijkt doordat gemeenten het onderling niet eens kunnen worden over de financiering van het zorgdeel van deze constructies.

Een knelpunt dat niet specifiek voor het samenwerkingsverband geldt, maar waar het zich wel graag voor inzet, is dat een te groot aantal leerlingen uit het VSO onvoldoende bestendig doorstroomt naar vervolgonderwijs of een vaste baan. Participatie-wetgeving ten spijt, de gemeenten slagen er onvoldoende in om werkgevers te stimuleren om arbeidsplekken te bieden voor leerlingen uit deze doelgroep. Om de doorstroom naar het MBO te faciliteren bieden VSO én praktijkonderwijs zogenaamde 'ingedaald' entree-onderwijs. Het MBO is daarvoor de aangewezen partij en krijgt daarvoor rechtstreeks vanuit DUO onderwijsfinanciering. Ingedaald entree gaat altijd ten koste van het budget voor lichte en zware ondersteuning van het samenwerkingsverband. Daar zou een oplossing voor gezocht moeten worden.

Er is een derde doelgroep waarvoor beter dekkend aanbod gecreëerd zou moeten worden. Dat ligt eveneens enigszins buiten de scope van passend onderwijs en dus ook van de samenwerkingsverbanden. Dit betreft de groep leerlingen die uitstroomt naar dagbesteding. Het feit dat er onvoldoende thuis nabij een geschikte dagopvang is (niet iedere leerling vindt het fijn op een zorgboerderij of in een houtwerkplaats) maakt dat ouders hun kinderen soms liever oneigenlijk lang in het VSO willen houden, met de nodige strijd daarover tussen het VSO en/of samenwerkingsverband tot gevolg.

Tenslotte is er nog de groep 'Nieuwkomers of Anderstaligen'. Voor hen is er ISK-onderwijs waar leerlingen twee jaar de tijd en ruimte krijgen om de Nederlandse taal onder de knie te krijgen. Met name de oudere leerlingen in deze groep hebben het daar lastig mee. Het gevolg daarvan is dat ze na twee jaar onvoldoende taalvaardig zijn en daardoor niet goed kunnen doorstromen naar passend vervolgonderwijs of naar arbeid. Naast extra verlengde taalondersteuning is er voor met name deze groep goede aansluiting en samenwerking met gespecialiseerde jeugdhulp nodig.

Aanvullende thema's;

- ✓ Naast de kernthema's zijn er specifieke thema's die steeds aandacht en doorontwikkeling vragen. Het niveau van basisondersteuning is nog moeilijk vast te stellen. In de School Ondersteuningsprofielen van de scholen is het onderscheid tussen basis- en extra

ondersteuning ook onvoldoende duidelijk. Veel zaken die onder basisondersteuning vallen worden gemeld als extra-ondersteuning.

- ✓ De scholen slagen er nog onvoldoende in om de budgetten die zij voor passend onderwijs ontvangen transparant en opbrengstgericht te verantwoorden.
- ✓ Passend onderwijs is in enkele van de scholen nog te veel het domein van enkelen en te weinig een verantwoordelijkheid van alle medewerkers in de school. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de in het ondersteuningsplan vastgelegde afspraken en doelstellingen is daarnaast in veel gevallen nog onvoldoende zichtbaar uitgewerkt in het alignement binnen de scholen.

3.2 Externe landelijke evaluatie

Passend Onderwijs is zes jaar geleden ingevoerd. In een groot landelijk onderzoek door de NRO - in samenwerking met Oberon, het Kohnstam Instituut en andere instanties - is de implementatie van passend onderwijs al die tijd gemonitord zodat de Tweede kamer zich een beeld kan vormen over de effecten en behaalde resultaten. Eind mei is het eindrapport gepubliceerd. Hieruit zijn de bevindingen ten aanzien van de impact op het stelsel, samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen, leraren, ouders en leerlingen kort samengevat. ⁴

- ✓ *De organisatie van de ondersteuning van leerlingen is flexibeler;*
- ✓ *Vrijheid voor eigen keuzes worden door samenwerkingsverbanden en scholen gewaardeerd;*
- ✓ *Voor de meeste leerlingen is er een passende plek;*
- ✓ *Voor leerlingen met complexe leer- en gedragsproblemen is er onvoldoende dekkend aanbod;*
- ✓ *Leerlingen die thuis zitten zijn beter in beeld, maar het vinden van een passende plek voor deze groep is door complexe problemen moeilijker dan verwacht*
- ✓ *Voor de scholen blijft de samenwerking met Jeugdhulp lastig;*
- ✓ *Bij ouders en leraren heeft passend onderwijs hoge verwachtingen gewekt.*
- ✓ *Leraren steunen passend onderwijs, maar lopen tegen grenzen aan. Ze vinden dat problemen van leerlingen complexer zijn geworden.*
- ✓ *De meeste ouders zijn tevreden. Een kleine groep ervaart veel bureaucratie of vindt het aanbod voor hun kind niet passend.*
- ✓ *Het implementatieproces was lastig omdat er bijna tegelijkertijd twee complexe transitieprocessen moeten worden uitgevoerd, die van het onderwijs en die van de jeugdzorg.*

Minister Arie Slob heeft in vervolg op het debat met de Tweede Kamer naar aanleiding van de landelijke evaluatie 25 verbetermaatregelen voorgesteld waarmee hij tegemoetkomt aan de in amendementen vastgelegde wensen van de tweede Kamer. De betreffende voorstellen zullen met de bestuurlijke organen van het onderwijs, PO-raad, VO-raad en Sectorraad besproken worden en mogelijk leiden tot nieuwe of aangescherpte wet- en regelgeving. In een bijlage bij dit ondersteuningsplan zijn deze verbetervoorstellen opgenomen. De samenvatting daarvan en de nu bekende opinie vanuit de onderwijssectoren is de volgende:

Medezeggenschap

Minister Slob wil de betrokkenheid van medewerkers, ouders en leerlingen bij passend onderwijs verbeteren. Dit heeft ook gevolgen voor de medezeggenschap. Om de inspraak van onderwijzend

⁴ <https://evaluatiepassendonderwijs.nl/wp-content/uploads/2020/05/Samenvatting-evaluatie-passend-onderwijs-2020.pdf>

personeel te verbeteren is een ondersteuningsprogramma voor medezeggenschap ingericht. De VO-raad vindt dat de nadruk moet liggen op het constructieve gesprek tussen school en MR over het ondersteuningsaanbod op school en de afstemming tussen scholen en besturen over het realiseren van een dekkend netwerk en passend aanbod voor alle kinderen in de regio. Ook krijgt de OPR instemmingsrecht op de meerjarenbegroting, die gekoppeld is aan het ondersteuningsplan dat ééns in de vier jaar wordt vastgesteld.

Een programma van eisen

Er komt een programma van eisen voor schoolbesturen en hun samenwerkingsverbanden. Het doel van het programma is om duidelijk te maken welke opdrachten en taken schoolbesturen en samenwerkingsverbanden hebben en een helder onderscheid te maken wie waarvoor verantwoordelijk is. De VO-raad vindt het niet passen in de decentralisatie-gedachte van passend onderwijs dat de verantwoordelijkheden landelijk worden ingekaderd. De situatie is daarvoor regionaal te verschillend en het blijft juist belangrijk dat maatwerk geboden kan blijven worden passend bij de expertise van scholen en besturen binnen een regio.

Zorgplicht

Om zorgplicht beter te borgen worden ouders op alle mogelijke manieren vroegtijdig geïnformeerd over de zorgplicht van schoolbesturen. Dit is in lijn met de inbreng passend onderwijs van de raden. Zorgplicht is een belangrijk aspect van passend onderwijs.

Landelijke norm voor basisondersteuning

De minister komt met de landelijke norm voor basisondersteuning tegemoet aan de wens van de Tweede Kamer. De VO-raad denkt niet dat je met een landelijke norm voor basisondersteuning precies kan bepalen wat je van elke school en elke leraar mag verwachten. Iedere leerling, klas, leraar, school is tenslotte weer anders.

De PO-Raad heeft in gesprekken met het ministerie van OCW steeds aangegeven dat het belangrijk is dat er voldoende ruimte is voor scholen en samenwerkingsverbanden om zelf te bepalen hoe de ondersteuningsstructuur en de basisondersteuning eruit komt te zien. Met de norm waar de minister nu voor kiest (de actualisering van het referentiekader uit 2013), blijft er wel ruimte voor scholen en samenwerkingsverbanden om afwegingen te maken die passen bij de scholen en de leerlingenpopulatie in de regio. De minister wil in 2021 een ambitieuze norm voor basisondersteuning ontwikkelen. De VO-raad wijst erop dat een ambitieuze norm ook financiële gevolgen heeft voor het bieden van de basisondersteuning.

Reserves samenwerkingsverbanden

Samenwerkingsverbanden met een vermogen boven de signaleringswaarde van de Onderwijsinspectie zijn verplicht zich hierover te verantwoorden, vanaf verslagjaar 2020. Als het bovenmatig eigen vermogen niet goed onderbouwd is, moet dit worden afgebouwd. De minister gaat hier actief op handhaven. De PO-Raad en de VO-raad onderschrijven dat samenwerkingsverbanden kritisch moeten kijken naar hun eigen vermogenspositie op basis van de signaleringswaarde en dat eventuele afbouw van het bovenmatig vermogen onderwerp van gesprek moet zijn en actief moet worden opgepakt binnen hun samenwerkingsverband. De PO-Raad vraagt echter ook aandacht voor zorgvuldig en beleidsrijk afbouwen van de reserves. Leerlingen zijn er niet bij gebaat als er onder hoge druk en zonder een duidelijk plan geld van het samenwerkingsverband naar scholen wordt overgemaakt. Dit hebben de PO-Raad en de VO-raad ook eerder onder de aandacht gebracht van de samenwerkingsverbanden in een brief.

Scherper toezicht van de Onderwijsinspectie

De Inspectie gaat nadrukkelijker toezicht houden op passende ondersteuning in met name het regulier onderwijs, maar ook op de samenwerkingsverbanden. Vooral de tijdelijkheid van plaatsing van leerlingen in het speciaal onderwijs wordt speerpunt in het organiseren en uitvoeren van toezicht.

Governance

De minister schrijft dat het echt de bedoeling is dat ieder SWV binnen de komende twee jaar een onafhankelijk lid/voorzitter in het intern toezicht heeft. Na twee jaar wordt onderzocht wat de volgende stap in het intern toezicht moet zijn.

Samenwerking onderwijs en Jeugdzorg

Om de ontwikkelkansen voor kinderen en jongeren echt te verbeteren, moet er meer ruimte komen voor een integrale visie en aanpak voor de jeugd. Dat bepleiten de PO-Raad, de VO-raad en het programma Mét Andere Ogen. Deze visie moet gericht zijn op brede ontwikkeling en gefaciliteerd worden vanuit verschillende domeinen en departementen. De samenwerking tussen onderwijs en gemeenten is cruciaal bij de doorontwikkeling van passend onderwijs, maar de praktijk ervaart te veel last van schotten die de samenwerking bemoeilijken. De ministeries van OCW en VWS benaderen deze sectoren te veel los van elkaar, terwijl integraal beleid geboden is.

Op weg naar inclusiever onderwijs

Minister Slob schrijft in de brief dat de komende vijftien jaar gewerkt wordt aan meer inclusie in het onderwijs. Er zijn scholen en samenwerkingsverbanden die toe zijn aan de volgende stap naar inclusie. De 11 inspiratieregio's van het programma Mét Andere Ogen zijn hier een voorbeeld van. Ook inspirerend zijn de 35 samenwerkingsinitiatieven die zijn ontstaan tussen regulier en speciaal onderwijs. Met de ruimte die de minister biedt om te experimenteren met inclusie, kunnen deze initiatieven een volgende stap maken. Uit de gesprekken binnen de VO-raad is gebleken dat de wens naar inclusiever onderwijs breed gedeeld wordt. Het is van belang om met elkaar een helder stappenplan voor de komende vijf jaar op te stellen én te werken aan goede randvoorwaarden en het wegwerken van belemmerende wet- en regelgeving.

Het is uiteraard niet zo dat al deze maatregelen van vandaag op morgen gerealiseerd kunnen worden. Ook zal er over een aantal ervan gesprekken met het onderwijsveld en de jeugdhulp gevoerd moeten worden. Waar mogelijk zijn in de beleidsvoornemens in hoofdstuk 4 maatregelen voorgesteld waarin rekening is gehouden met de 25 voorstellen zoals die door het kabinet/OCW zijn voorgesteld.

Hoofdstuk 4 Beleidsvoornemens 2021-2025

4.1 *Uitdagingen, contract, aanpak*

Op basis van de interne en landelijke evaluaties ziet het samenwerkingsverband als netwerkorganisatie de volgende uitdagingen. Niet alle 25 verbetermaatregel raken één op één aan de verantwoordelijkheden van de samenwerkingsverbanden en scholen. Waar van toepassing is tussen haakjes is steeds aangegeven met welke verbetermaatregel betreffend onderdeel ie gerelateerd. De krimp in de regio is zondermeer voor alle scholen een uitdaging. Maar zeker ook voor het samenwerkingsverband omdat er vanwege krimp druk staat op de financiën. De kunst is om ondanks verwachte terugloop in leerlingaantal toch een dekkend en betaalbaar aanbod van passend onderwijs te blijven bieden.

4.1.1 *Uitdagingen vanwege de ambities ten aanzien van onderwijsaanbod:*

Goed passend onderwijs is goed onderwijs voor alle leerlingen. De kwaliteit van dat onderwijs is in het belang van alle leerlingen de individuele én de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de scholen binnen het samenwerkingsverband. Met elkaar bepalen de scholen wat het niveau van basisondersteuning is die ouders en leerlingen op alle scholen mogen verwachten en waar scholen elkaar op kunnen aanspreken. Daarnaast zijn de scholen binnen de grenzen van wat realistisch en kosten-efficiënt is, gezamenlijk verantwoordelijk voor dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod. De uitdagingen die we onder ogen willen zien zijn daarom:

- ✓ Opnieuw bepalen en vaststellen van de basisondersteuning en extra ondersteuning.
- ✓ Versterken van didactische en pedagogische kwaliteit in de scholen. Voorbeeld daarvan is de werkwijze dat bij arrangementstoekenningen ook altijd de mogelijkheid besproken wordt om de expertise in de school te vergroten. Ook de veranderde aanpak vanuit de BTV is daar een voorbeeld van. In de praktijk komen er steeds meer ‘coachingsvragen’ richting de trajectcoaches.
- ✓ Voorkomen van escalatie in problematiek door vroegtijdige signalering en doortastende en effectieve aanpak. Hiervoor zijn de laagdrempelige maatwerkarrangementen-mogelijkheden bedoeld.
- ✓ Uitbreiding van het ‘onderwijs-jeugdhulp-landschap’ in nauwe afstemming met jeugdhulp-partners: veel diversiteit, individuele en groepsarrangementen.

Contract

- ✓ We zetten ons gezamenlijk in voor dekkend onderwijsaanbod voor alle leerlingen binnen onze regio.
- ✓ We zetten collectief in op het vergroten van pedagogische en didactische wendbaarheid van al het personeel in de scholen door ruim professionaliseringsaanbod.

Aanpak

Dat doen we door:

- ✓ Voor enkele groepen/categorieën leerlingen is er geen onderwijsaanbod in de (omgeving van) de regio. Deze ‘Witte vlekken’ willen we in kaart te brengen en opties onderzoeken voor het invullen daarvan binnen de regio (maatregel A1 over leerrecht).
- ✓ In het professionaliseringsbeleid van de scholen expliciet aanbod te organiseren voor passendonderwijs-thema’s (maatregel B14, 17).

- ✓ Expertise die binnen de verschillende onderwijssoorten aanwezig is beter collectief te benutten en te verbinden.
- ✓ Er zijn grenzen wat betreft het kosten-efficiënt kunnen aanbieden van onderwijs. Zowel binnen het VO als VSO zal daarover duidelijkheid en transparantie geboden worden door meer aandacht te besteden aan en te vragen voor management van realistische verwachtingen bij ouders, onderwijs- en jeugdhulppartners ten aanzien van onderwijsmogelijkheden.

4.1.2 Uitdagingen vanwege de ambities ten aanzien van het onderwijssysteem:

Samenwerkingsverband Midden Kennemerland is een relatief klein samenwerkingsverband met een beperkt aantal scholen en schoolsoorten. Het is daardoor niet makkelijk om thuisnabij onderwijs te organiseren voor alle leerlingen.

De uitdagingen die we onder ogen willen zien zijn daarom:

- ✓ Kleinschalige oplossingen creëren voor de witte vlekken in dekkend aanbod. Voorbeelden daarvan zijn onderwijsaanbod voor leerlingen in het havo en vwo bekend met autisme- en angstproblematiek, *hoog-sensitiviteit en/of hoogbegaafdheid*, nieuwkomers van 16 jaar en ouder die het Nederlands onvoldoende snel onder de knie krijgen.
- ✓ Versterken van de verbinding tussen scholen zodat samenwerking en uitwisseling van expertise makkelijker en vanzelfsprekender wordt. Voorbeeld hiervan is onderwijsaanbod voor leerlingen die niet voor alle vakken zijn aangewezen op speciaal onderwijs en best een aantal vakken in een reguliere school op niveau zouden kunnen volgen. Dan zou de expertise van speciaal en regulier onderwijs bij elkaar gebracht kunnen worden.
- ✓ Versoepelen van de doorlopende leerlijnen met name op de overstapmomenten po-vo-mbo. Voorbeeld van een probleem dat zich soms voordoet is dat leerlingen in het VO uitvallen omdat er in het voortraject onvoldoende goed is onderzocht en/of besproken welke specifieke ondersteuningsbehoefte de betreffende leerling heeft.
- ✓ Vergroten van de flexibiliteit binnen het systeem. Voorbeelden: uitwisseling van leerlingen, symbioseconstructies, onderwijs op afstand.
- ✓ Optimale inspanning om het streven van de Tweede Kamer dat er geen leerlingen meer zonder onderwijsaanbod thuis zitten te realiseren. Voorbeeld daarvan is het stimuleren van schoolgang bij leerlingen die dreigen langdurig uit te vallen zoals nu door het HITT gebeurt.

Contract

- ✓ We zetten ons gezamenlijk in voor het maximaal en creatief gebruik maken van de mogelijkheden die wet- en regelgeving bieden om (vormen van) onderwijs te organiseren.

Aanpak

Dat doen we door:

- ✓ Bij thuiszitten op een planmatige manier samenwerking met leerling, ouders scholen en andere betrokken partijen te bewerkstelligen (maatregel C19).
- ✓ Kwaliteitszorginstrumenten te ontwikkelen die planmatige aanpak stimuleren (maatregel C20).
- ✓ Samenwerking en afstemming in de transitie momenten van PO naar VO of van VMBO/PrO of VSO naar MBO te stimuleren en te ondersteunen.
- ✓ Versterken van verbinding tussen de scholen en het delen van expertise, *zoals dat al gebeurt bijvoorbeeld op het gebied van externaliserende problematiek of op het gebied van hoogbegaafdheid.*
- ✓ Juridische kaders rondom symbiose-trajecten, bijvoorbeeld tussen VMBO en VSO, Havo-Vwo en VSO of het van elkaar (tijdelijk) overnemen van leerlingen helder te maken.

- ✓ Verbeteren samenwerking MBO-VO in het bieden van Entree opleidingen, ook voor leerlingen met een meer specifieke ondersteuningsbehoefte.

4.1.3 Uitdagingen vanwege de ambities ten aanzien van de ondersteuningsstructuur:

Alhoewel zonder twijfel vastgesteld mag worden dat we succesvol zijn in het bieden van passende ondersteuning, moeten we ook vaststellen dat verbreding en vergroting van de deskundigheden binnen de scholen op docent- en mentorniveau kansen biedt om passend onderwijs in de haarvaten van het systeem te krijgen.

De uitdagingen die we onder ogen willen zien zijn daarom:

- ✓ Passend onderwijs sterker in het klaslokaal en in het mentoraat realiseren.
- ✓ Resultaatgerichte cultuur ontwikkelen.
- ✓ Expertise te vergroten, verbreden en versterken (mentoren/docenten/specialisten). Voorbeeld hiervan is de 'corona-aanpak': de trajectbegeleiders zijn nu veel in de scholen. Ze bieden daar coaching van zowel leerlingen als docenten.
- ✓ Steeds weer/meer te werken vanuit de bedoeling van wet- en regelgeving.

Contract

- ✓ We zetten ons gezamenlijk in om de kwaliteit van ondersteuning in de scholen te vergroten en effectiever te maken.

Aanpak

Dat doen we door:

- ✓ Versterking van de positie van de diverse geledingen in de ondersteuningsstructuur van de scholen: zoco's, mentoren, docenten, trajectbegeleiders, onderwijsassistenten door deskundigheidsbevordering.
- ✓ Positioneren van diverse ondersteuningsvoorzieningen in de scholen zodat er een continuüm ontstaat van voorzieningen die scholen met elkaar delen.
- ✓ Vergroten van het aantal laagdrempelige maatwerk-arrangementen ter voorkoming van escalatie van problematiek van jongeren, zodat ze eerder gezien, gehoord en geholpen worden.

4.1.4 Uitdagingen vanwege de ambities ten aanzien van werkwijze en samenwerking met jeugdhulp-instanties:

Voor de jongeren die extra ondersteuning nodig hebben die de deskundigheid en/of de verantwoordelijkheid van het onderwijs overstijgt hebben de gemeenten bij meerdere instanties jeugdhulp ingekocht. De gemeenten zijn daarvoor verantwoordelijk. We hebben geconstateerd dat de aansluiting van jeugdhulp op onderwijs landelijk en regionaal verbeterd moet worden in het belang van de jongeren en de ouders die daar afhankelijk van zijn.

Daar willen we komende planperiode echt prioriteit aan geven door:

- ✓ School als 'vindplaats én werkplaats' in te richten. Voorbeeld is het beschikbaar stellen van meer tijd voor fysieke aanwezigheid in de scholen van CJG-coaches, LP-ambtenaren, kernteams.
- ✓ Problemen te bespreken en aan te pakken 'op de plek waar het gebeurt met de mensen die het doen' Voorbeeld: Op alle niveaus: niet spreken over mensen maar met mensen.
- ✓ Van een voornamelijk curatieve aanpak steeds meer toe te werken naar een preventieve aanpak.

Contract

- ✓ We zetten ons gezamenlijk in om ruim tijd te maken voor afstemming, samenwerking en

evaluatie van de op preventie gerichte aanpak die met jongeren en ouders is afgesproken.

Aanpak

Dat doen we door

- ✓ Als gemeenten, jeugdhulpinstellingen en scholen in gesprek te blijven over verbetering van de samenwerking en het steeds meer ontwikkelen van een 'integrale aanpak' aanpak (maatregel B16).
- ✓ Steeds verder de samenwerkingsrelatie en samenwerkingsafhankelijkheid te versterken van de diverse samenwerkingspartners.
- ✓ Als gemeenten, onderwijs en samenwerkingsverband concrete financiële kaders af te spreken om vanuit een integrale aanpak preventief te kunnen werken.
- ✓ Als gemeenten, onderwijs en samenwerkingsverband te blijven onderzoeken hoe en waar we sturing dienen te organiseren op overeenstemming ten aanzien van visie, uitgangspunten en attitude wat betreft ondersteuning van jongeren;
- ✓ Mogelijkheden te bedenken voor maatregelen die effectieve samenwerking in de scholen faciliteren en versterken (maatregel B16).

4.1.5 Uitdagingen vanwege de ambities ten aanzien van besteding van middelen

Op het moment dat er extra ondersteuning nodig is belanden we regelmatig op het grensvlak van jeugdhulp en onderwijs. Met de discussie over de vraag wie kostendrager is. Een discussie die de verkeerde energie vergt. Beter vinden we het om vanuit de vraag wat een jongere nodig heeft het gesprek met elkaar te voeren over de effectiviteit van wat we aanbieden en organiseren.

De uitdagingen die we onder ogen willen zien zijn daarom:

- ✓ Kosten-efficiëntie: niet vanuit 'Berenschotsystematiek'⁵ kijken naar oplossingen maar vanuit mensuren.
- ✓ Inzet middelen altijd koppelen aan bestedings- en effectrapportages. Voorbeeld van activiteit die op dit gebied plaatsvindt zijn de afstemmingsgesprekken hierover met besturen en scholen.
- ✓ Het vaststellen van een 'dataset' ten dienste van verbeterde interne verantwoording en effectrapportages. Gesprekken hierover lopen al. Een externe partij als Perspectief op school gaat ons hierover adviseren.
- ✓ Het zichtbaar maken van concrete maatregelen die ervoor zorgen dat er geen onnodige reserves ontstaan en dat er geen onderbesteding plaats vindt

Contract:

We zetten ons gezamenlijk in om de middelen voor passend onderwijs zoveel als mogelijk in te zetten voor de ondersteuning aan leerlingen.

Aanpak

Dat doen we door:

- ✓ als scholen en als samenwerkingsverband de inzet van middelen voor passend onderwijs te verantwoorden in relatie tot het behalen van gestelde doelen (maatregel C22, C23).
- ✓ Kwaliteitszorginstrumenten te ontwikkelen die deze verantwoording faciliteren.
- ✓ van gemeenten en samenwerkingspartners op dezelfde manier verantwoording te vragen en te ontvangen.
- ✓ Een MJB op te stellen waaruit blijkt hoe gestuurd wordt op het voorkomen van overbesteding. En uiteraard stapsgewijs de weerstandsreserve terug te brengen tot een

⁵ Lokale en regionale overheden baseren zich bij het contracteren van jeugdhulpinstellingen op een kostprijsberekening daarvan door Organisatieadviesbureau Berenschot.

aanvaardbaar niveau van minder dan 3,5% van de bruto jaaromzet. Dat wil zeggen in 2025 maximaal € 300.000, - 'op de plank'.

4.1.6 Uitdagingen vanwege de ambities ten aanzien van facilitering door het team Passend Onderwijs

Het samenwerkingsverband is een netwerkorganisatie bestaande uit de V(S)O-scholen in Midden-Kennemerland die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor passend onderwijs- en ondersteuningsaanbod. Het samenwerkingsverband heeft een organisatiestructuur ingericht waarbij een bureau-organisatie zijnde het Team Passend Onderwijs, verantwoordelijk is voor verdeling van de middelen, monitoring van de besteding ervan en het in goede banen leiden van alle inspanningen om tot dekkend aanbod te komen. Omdat het samenwerkingsverband als bureauorganisatie geen lijnverantwoordelijkheid of hiërarchische verantwoordelijkheid heeft betekent dit dat het altijd een faciliterende rol heeft.

Om dat goed te kunnen doen zien we de volgende uitdagingen onder ogen:

- ✓ Duidelijkheid wat betreft beleid, procedures en resultaten. Voorbeeld van een activiteit die concreet nu wordt opgepakt is het samenstellen van een set kwaliteitskaarten die de benodigde duidelijkheid bieden.
- ✓ Sturing op eigenaarschap en verantwoordelijkheden.
- ✓ Investeren op verbinding van netwerkpartners. Voorbeeld daarvan zijn de besprekingen die lopen in het kader van het Masterplan 'Een thuis voor Noordje' en de deelname van beleidsmedewerkers in de Regiegroep Passend Onderwijs.
- ✓ Investeren op expertise-ontwikkeling intern en in de scholen.

Contract

We zetten ons gezamenlijk in om binnen het samenwerkingsverband het eigenaarschap van passend onderwijs bij en in de scholen te vergroten en 'in de haarvaten van het systeem te krijgen'.

Aanpak

Dat doen we door:

- ✓ Verantwoordelijkheden en rollen helder te beschrijven.
- ✓ Er voor elkaar te zijn en ondersteunend te zijn als het ingewikkeld wordt.
- ✓ Moeilijkheden niet uit de weg te gaan maar samen vanuit een professionele dialoog oplossingen te zoeken.

4.2 Uitgangspunten

In 2019 zijn in samenspraak met gemeenten door middel van op overeenstemming gericht overleg (OOGO) een aantal uitgangspunten voor een gezamenlijke uitvoeringsagenda geformuleerd en vastgesteld. In het voorjaar van 2021 zijn deze in samenspraak tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden hertaald en geactualiseerd naar de huidige situatie en samengevat in de volgende speerpunten:

1. normaliseren en zelfstandigheid (vanaf het voorgezet onderwijs);
2. aansluiten en integrale aanpak (vanuit verschillende domeinen inclusief ouderbetrokkenheid en veiligheid);
3. gelijke kansen, talentontwikkeling en onderwijs voor ieder kind;
4. inclusie;
5. eenzelfde niveau van kwaliteit in de regio.

Normaliseren en zelfstandigheid (vanaf het voortgezet onderwijs)

Normaliseren is een term die in de Jeugdwet wordt gebruikt. Daar staat in de inleiding het volgende: *Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de verantwoordelijkheid voor het voorkomen van, de ondersteuning, hulp en zorg bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen, de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregelen en de jeugdreclassering bij de gemeente te beleggen, om te komen tot betere samenwerking van hulpverleners rond gezinnen, eerdere ondersteuning bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen, hulp op maat en meer ruimte voor professionals en tot het de-medicaliseren, ontzorgen en normaliseren van de jeugdsector, waarbij het uitgangspunt is dat de verantwoordelijkheid voor het gezond en veilig opgroeien van jeugdigen allereerst bij de ouders en de jeugdige zelf ligt;*

Voor het samenwerkingsverband houdt normaliseren in dat een leerling zoveel als mogelijk aan regulier onderwijs kan deelnemen en daarbij rekening te houden met de mogelijkheden en behoeften van de individuele jongeren. Met als hoofddoel dat jongeren leren op eigen vaardigheden te vertrouwen en opgroeien tot zelfstandige en zelfredzame volwassenen. Zelfstandigheid van leerlingen is in onderwijs, jeugdhulp en opvoeding een belangrijk thema.

Aansluiten en integrale aanpak (vanuit verschillende domeinen inclusief ouderbetrokkenheid en veiligheid)

De school is de plek waar jongeren een groot deel van de tijd doorbrengt. Daarnaast zijn hun thuis en de buurt belangrijke ontmoetingsplekken. Vanuit onderwijsperspectief komen 'thuis', 'straat' en onderwijs op school bij elkaar. De school is daardoor een vindplaats, ontmoetingsplaats en werkplaats waar onderwijs, ouders en jeugdhulp nauw met elkaar verbonden zijn. Een passende gezamenlijke ('integrale') aanpak, gebaseerd op de ondersteuningsbehoefte van de jongere en een gedeelde verantwoordelijkheid van alle partijen inclusief de ouders en/of verzorgers is dan helpend en nodig. In andere woorden 1Gezin1Plan. Daarom wordt deze aanpak in samenwerking met ouders en of verzorgers gerealiseerd, afhankelijk van en passend bij de leeftijd van de jeugdige. Alle betrokken professionals zorgen ervoor dat de benodigde randvoorwaarden geregeld zijn. Denk bijvoorbeeld aan het delen van informatie en het afstemmen van processen en procedures. Professionals sturen proactief vanuit hun expertise.

De IJmondgemeenten hebben de ambitie om dekkend aanbod van ondersteuning te waarborgen. De wensen ten aanzien van de verbinding onderwijs en jeugd haalt de gemeente op bij de scholen. Via de regionale inkoop van specialistische jeugdhulp, zorgen de gemeenten voor een dekkend aanbod van specialistische jeugdhulp. Om dat aanbod inzichtelijk te maken gebruiken de gemeenten de App 'Hulp in Beeld' van het CJG. Om de verbinding met het veiligheidsdomein te versterken is in de regio IJmond regelmatig een integraal overleg Jeugd en Veiligheid. Omdat de gemeenten een belangrijke 'netwerkpartner' zijn is er 1x in de 6 weken een afstemmingsoverleg tussen de SWV-en, het MBO en de beleidsambtenaren van de gemeenten.

Gelijke kansen, talentontwikkeling en onderwijs voor ieder kind

Elk kind heeft recht op onderwijs. Dat recht op onderwijs betekent dat elk kind in onze regio, bij voorkeur in zijn thuisomgeving naar school gaat. Wanneer het nodig is organiseren we, in gezamenlijk overleg, onderwijs-zorgarrangementen. Dat wil zeggen dat onderwijs geboden wordt in kleine groepen, of onderwijs in combinatie met jeugdhulp of dat er dagbesteding wordt geregeld.

Inclusie

Het doel van de inzet op inclusiever onderwijs is dat leerlingen met en zonder ondersteuningsbehoefte samen dicht bij huis naar dezelfde school kunnen gaan. En als het kan in dezelfde klas zitten en elkaar ontmoeten in en om de school. De acceptatie van de leerling is onvoorwaardelijk. De

nadruk ligt op 'erbij horen', 'volwaardig mee kunnen doen' en 'gewaardeerd worden om wie jongeren zijn'. Voor die leerlingen die dat nodig hebben, blijft een (tijdelijke) plek in een het speciaal onderwijs beschikbaar. En waar het kan werken het speciaal onderwijs en het regulier onderwijs samen door expertise te bundelen en samen te werken, bijvoorbeeld door expertise op een ambulante binnen inclusievere scholen in te zetten.

Eenzelfde kwaliteit in de regio

Eén van de belangrijkste doelstellingen voor de komende planperiode 2021-2025 is dat gemeenten, jeugdhulp en onderwijs hun processen en procedures zo op elkaar afstemmen dat jongeren en hun ouders geen 'last hebben' van bureaucratie en administratieve rompslomp. Daarvoor is nodig dat de relaties tussen de verschillende partners open zijn en sterk. Daarvoor blijven we investeren in het organiseren van een we benutten we netwerkstructuur waarin uitvoerende partners elkaar ontmoeten, kennis delen en relevante thema's met elkaar bespreken.

4.3 Prioriteiten en focus

Op grond van voorgaande constatering en in aansluiting op de in hoofdstuk 2.3 geformuleerde ambities willen alle bij dit plan betrokkenen zich komende planperiode vooral richten op het:

1. verder verbeteren van de verbinding onderwijs-jeugdhulp;
Resultierend in: vroegtijdige signalering en laagdrempelige jeugdhulp die escalatie van problematiek helpt voorkomen.
De impact meten we af aan:
 - 1 tevredenheid van de scholen, ouders en leerlingen wat betreft bereikbaarheid, beschikbaarheid, benaderbaarheid en samenwerking met diverse jeugdhulppartners (GGD, CJG, Jongerenwerk, etc.)
 - 2 afname absolute kosten jeugdzorg: inzet op vroeg-signalering en tijdige afstemming met het CJG en inzet van laagdrempelige jeugdzorg voorkomen escalatie van problematiek waardoor zware en langdurige vormen van jeugdhulp minder nodig zijn.
2. verfijnen van dekkend onderwijsaanbod: het consolideren en door-ontwikkelen van de voorzieningen in de scholen;
Resultierend in: het verlagen van afstroom- en uitstroomcijfers en creëren van dekkend onderwijsaanbod voor alle leerlingen in de regio. (Geen 'witte vlekken' meer dus)
De impact meten we af aan:
 - 1 afname van af- en (vroegtijdige) uitstroom uit de scholen voor regulier vo/vso
 - 2 afname van thuiszittende leerlingen
 - 3 aantallen van leerlingen die verwezen worden naar instellingen buiten de eigen regio
3. verbeteren van de inhoudelijke en financiële kwaliteitszorg rond passend onderwijs. Zowel intern (verantwoording door het samenwerkingsverband) als extern (verantwoording door de scholen);
Resultierend in: algehele transparantie van de bestedingen en de effecten ervan.
De impact meten we af aan: de jaarlijkse verantwoordingsrapportages van de scholen en van het samenwerkingsverband. Hierin beschrijven de besturen helder waaraan de scholen en het samenwerkingsverband de budgetten voor passend onderwijs hebben besteed, welke doelen zijn nagestreefd en in welke mate die doelen zijn gerealiseerd.

4. bevorderen van de deskundigheid op het terrein van passend onderwijs binnen de scholen op management-, middenkader-, docent- en mentorniveau om passend onderwijs in de haarkvaten van het systeem te krijgen;

Resultierend in: verbetering van opbrengstrendementen in de scholen, tevredenheid van ouders en leerlingen over de kwaliteit van de geboden lichte en extra ondersteuning in de lessen en de communicatie daarover met de school

De impact meten we af aan:

- 1 de tevredenheidsrapportages van de scholen;
- 2 het verkleinen van het aantal plaatsingen in de bovenschoolse trajectvoorziening (BTV);
- 3 afname van het aantal leerlingen dat op de een of andere manier gebruik maakt van interne trajectvoorzieningen in de scholen.

5. verbeteren van aansluitingen op (1)de arbeidsmarkt voor jongeren met afstand tot die arbeidsmarkt en (2)dagbesteding.

Resultierend in: duurzame doorstroom van leerlingen uit de scholen van het samenwerkingsverband richting vervolgonderwijs of arbeidsmarkt.

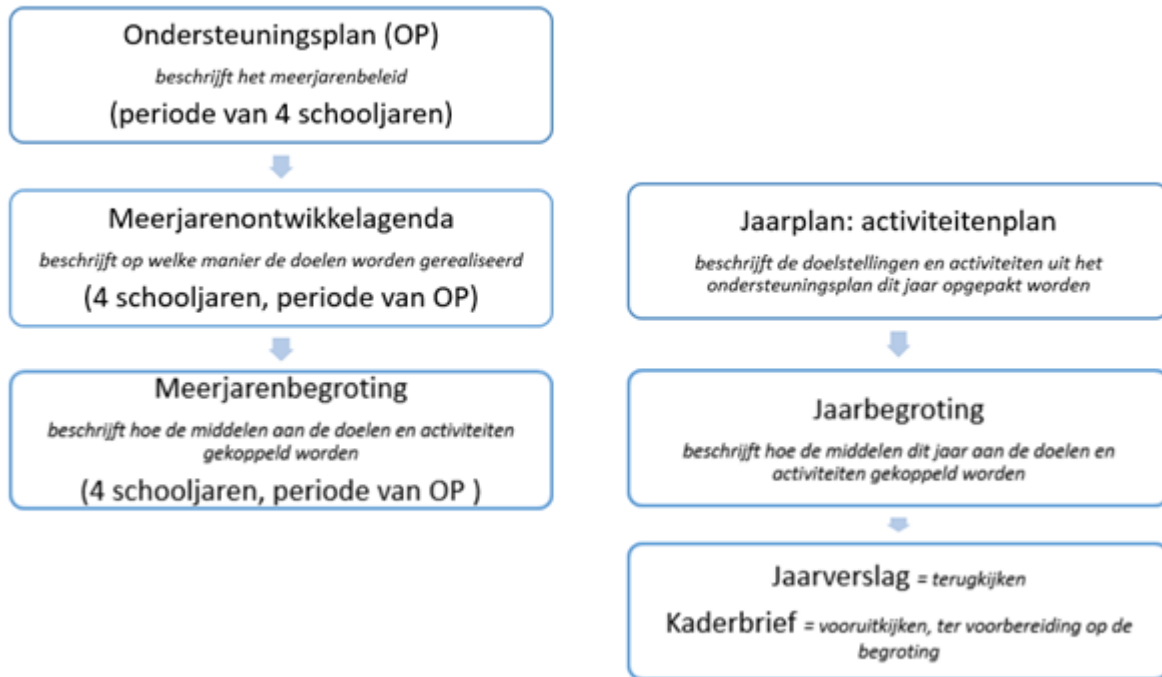
De impact meten we af aan:

- 1 rendementscijfers van VSO en PrO, m.n. wat betreft arbeidsvaardigheden en sociale zelfredzaamheid op het terrein van wonen, werken en vrijetijdsbesteding;
- 2 aantal uitstroomtafels dat nodig is om leerlingen op een goede vervolgplek te krijgen;
- 3 afname van het aantal gerapporteerde 'verlegenheidsplaatsingen' omdat er geen geschikte plek voorhanden lijkt te zijn;
- 4 afname van de vsv-cijfers (= het aantal leerlingen dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat);
- 5 aantallen leerlingen die langer in het onderwijs verblijven dan gewenst en logisch is.

De in dit ondersteuningsplan beschreven voornemens zijn vertaald naar een meerjaren ontwikkelagenda en zullen jaarlijks geconcretiseerd worden in een activiteitenplan. Deze zijn als bijlagen toegevoegd en te vinden op de website van het samenwerkingsverband www.swvomk.nl

Bijlage 1 Kwaliteitszorginstrumenten

De kwaliteitszorg kent de volgende structuur:

Ondersteuningsplan: Het ondersteuningsplan is hét beleidsdocument van elk samenwerkingsverband passend onderwijs. Hierin beschrijft het samenwerkingsverband het meerjarenbeleid en alle gemaakte belangrijke keuzes op hoofdlijnen. Het bestuur van het samenwerkingsverband stelt het ondersteuningsplan vast, nadat de ondersteuningsplanraad (OPR), het medezeggenschapsorgaan van het samenwerkingsverband, hiermee heeft ingestemd.

Het ondersteuningsplan vormt het contract waarin de schoolbesturen met elkaar afspraken gemaakt over de manier waarop alle leerlingen in het samenwerkingsverband zo goed mogelijk de passende ondersteuning kunnen krijgen die zij nodig hebben.

Meerjaren-ontwikkelagenda en meerjarenbegroting: Op grond van het ondersteuningsplan stelt het bestuur een meerjarenbegroting en een meerjaren-ontwikkelagenda vast voor de periode van het ondersteuningsplan. Deze twee documenten beschrijven op grote lijnen aan welke doelen middelen worden toegekend (meerjarenbegroting), en op welke manier gewerkt zal worden om die doelen te realiseren (meerjaren-ontwikkelagenda).

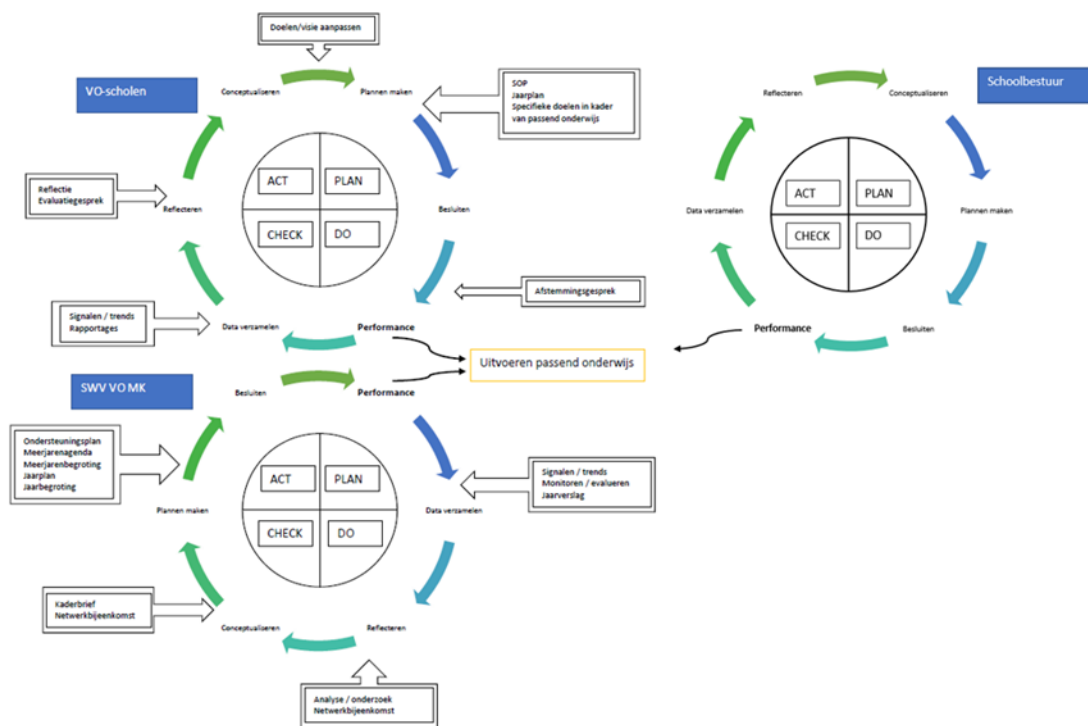
Jaarplan en jaarbegroting: Jaarlijks maakt het bestuur een jaarplan bestaande uit een activiteitenplan en een jaarbegroting. Daarin schetst het bestuur op welke wijze de doelstellingen uit het ondersteuningsplan geoperationaliseerd worden, welke activiteiten het gaat ondernemen, waar het geld aan uitgaat en hoe het die bestedingen verantwoordt.

Jaarverslag en kaderbrief: Jaarlijks maakt het bestuur een jaarverslag en kijkt daarin terug naar het voorgaande kalenderjaar. Ook jaarlijks, maar dan aan het einde van een kalenderjaar maakt het

bestuur, ter voorbereiding op de begroting voor het jaar erop, een Kaderbrief om daarin vooruit te kijken

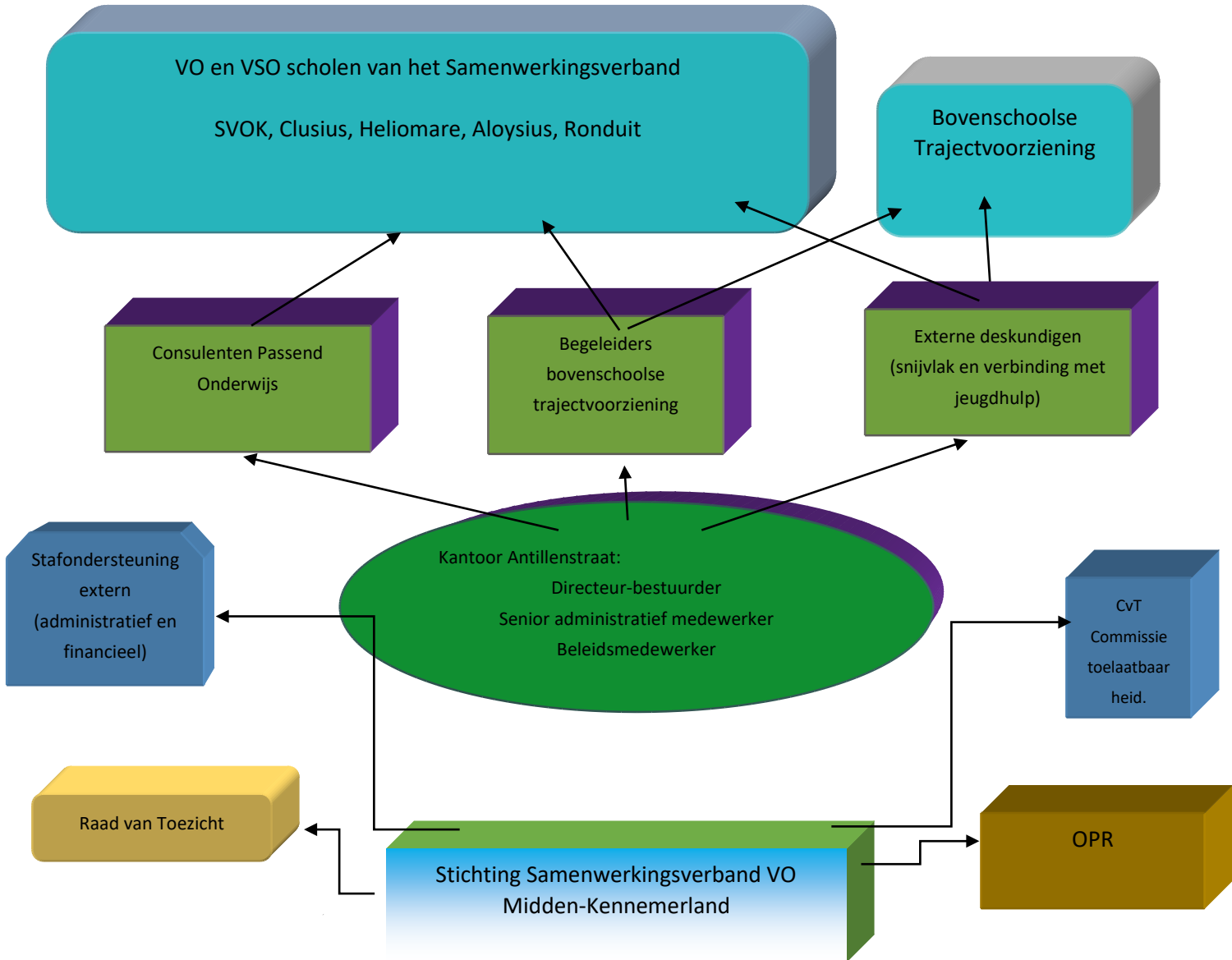
Om voortdurend de vinger aan de pols te houden gebruikt het bestuur een tweetal instrumenten: een evaluatiematrix en een financieel maandoverzicht (Marap) die maandelijks worden geactualiseerd.

Kwaliteitscyclus samenwerkingsverband als bureau organisatie en als netwerkorganisatie

Kwaliteitscyclus samenwerkingsverband als bureau organisatie en als netwerk

Bijlage 2 Organigram Samenwerkingsverband VO Midden Kennemerland

Bijlage 3 Uitvoeringsagenda

Aparte bijlage vanwege de lay-out van het document.

Bijlage 4 Meerjaren begroting 2021-2025

Meerjarenbegroting 2021-2025 V 0.7

Stichting Samenwerkingsverband VO Midden Kennemerland

Baten	Verwacht 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
3.1 Rijksbijdragen	€ 10.557.810	€ 10.336.131	€ 10.019.160	€ 9.951.540	€ 9.951.540	€ 9.951.540
3.2 Gemeente	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
3.5 Overige baten	€ 5.000	€ 5.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal baten	€ -	€ 10.562.810	€ 10.341.131	€ 10.019.160	€ 9.951.540	€ 9.951.540
4.1 Personele lasten	€ 765.800	€ 770.900	€ 721.600	€ 721.600	€ 721.600	€ 721.600
4.2 Afschrijvingen	€ 3.200	€ 3.200	€ 3.200	€ 3.200	€ 3.200	€ 3.200
4.3 Huisvestingslasten	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
4.4. Overige lasten	€ 259.500	€ 259.500	€ 212.625	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000
4.5.1 Overdrachten DUO	€ 4.591.643	€ 4.445.841	€ 4.445.841	€ 4.445.841	€ 4.445.841	€ 4.445.841
4.5.2 Overdrachten SWV	€ 4.976.149	€ 5.104.208	€ 4.931.397	€ 4.931.397	€ 4.931.397	€ 4.931.397
Totaal lasten	€ -	€ 10.616.291	€ 10.603.649	€ 10.334.663	€ 10.269.038	€ 10.269.038
Saldo baten en lasten	€ -	€ -53.482	€ -262.518	€ -315.503	€ -317.499	€ -317.499
5.1 Financiële lasten	€ -	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
Totaal	€ 223.457	€ -55.482	€ -264.518	€ -317.503	€ -319.499	€ -319.499

Bijlage 5 Proces op weg naar een nieuw ondersteuningsplan 2021 - 2025

Per schooljaar 2021 – 2022 willen we gaan werken vanuit een nieuw ondersteuningsplan. Om dit op een gedragen manier te doen willen we de aankomende tijd tot aan mei 2021, wanneer het nieuwe ondersteuningsplan bij de inspectie aangeleverd zal worden, gebruiken om met elkaar het nieuwe ondersteuningsplan vorm te geven. Om dit op een gedegen manier te doen willen we op verschillende momenten in gesprek over de ontwikkeling van ons samenwerkingsverband. We willen hierbij terugkijken op afgelopen periode, het huidige ondersteuningsplan evalueren en vooruitkijken naar de ambities die we voor de komende periode willen maken. We hebben hierbij de input nodig van eenieder die vanuit ons samenwerkingsverband betrokken is bij het realiseren van goed passend onderwijs. We hopen de perspectieven van de verschillende betrokkenen samen te brengen in een nieuw ondersteuningsplan.

Binnen het team passend onderwijs van het samenwerkingsverband hebben we vorig schooljaar en dit schooljaar tijdens interne ontwikkeldagen met elkaar gesproken over waar wij nu als team staan, waar onze ambities liggen voor de aankomende tijd en hoe we dit met elkaar willen vormgeven. Maar wij, het team van het samenwerkingsverband, zijn niet alleen het samenwerkingsverband; dat zijn de scholen in samenwerking met elkaar. Daarnaast spelen ketenpartners ook een belangrijke rol. Daarom willen we graag, vanuit de ambities die binnen het team passend onderwijs zijn geformuleerd, in gesprek met de partners over de ambities die er vanuit de verschillende betrokkenen zijn en wat dit concreet betekent voor/op de werkvloer. Dit zullen we doen door op verschillende vaste overlegmomenten (denk aan een netwerkbijeenkomst, leerplichtambtenarenoverleg, projectgroep passend onderwijs) het vormgeven van het nieuwe ondersteuningsplan op de agenda te zetten. Met de input van zorgcoördinatoren, teamleiders, docenten, ouders, leerlingen, beleidsambtenaren onderwijs, beleidsambtenaren jeugdhulp en samenwerkingspartners vanuit CJG, GGD, leerplicht komen we tot een gedegen en gedragen nieuw ondersteuningsplan. Uiteraard zullen bij het vormgeven ook de formele besluitvoerders betrokken worden: de Raad van Toezicht, het OOGO, de OPR en de schooldirecteuren.

Wij kijken er naar uit om dit proces met elkaar op te pakken. We hopen aan het einde van schooljaar 2020 – 2021 op een feestelijke manier met elkaar te kunnen proosten op een mooi samenwerkingstraject, welke het startpunt vormt voor ons nieuwe ondersteuningsplan.

*Deze vaste overlegmomenten zullen in ieder geval in teken staan van het nieuwe ondersteuningsplan:

- Netwerkbijeenkomst van 2 juni 2020
- Leerplichtambtenaren- en GGD-overleg van 26 mei 2020
- Projectgroep Passend Onderwijs een nog nader te bepalen overlegmoment in mei 2020
- OPR een nog nader te bepalen overlegmoment in mei 2020
- Afstemmingsoverleg met CJG van 5 juni 2020

Bijlage 6 Verbeterpunten n.a.v. evaluatie passend onderwijs

Kamerbrief van Arie Slob aan de Tweede Kamer

In deze brief presenteer ik u 25 voorstellen om een nieuwe weg in te slaan met passend onderwijs. De voorstellen zijn enerzijds gebaseerd op de meer dan 70 deelstudies die het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) in 5 jaar passend onderwijs heeft laten publiceren⁶. En anderzijds zijn ze gebaseerd op vele intensieve gesprekken die ik heb gevoerd met leerlingen, leraren, ouders, schoolleiders en bestuurders en hun vertegenwoordigers. Ik heb verder dankbaar gebruik gemaakt van mooie adviezen, standpuntbepalingen en enquêtes⁷.

Het doel van de voorstellen is dat we nog meer leerlingen zo passend mogelijke ondersteuning kunnen geven. Daarvoor is cruciaal dat we leraren en schoolleiders meer houvast geven. Schoolbesturen en samenwerkingsverbanden kunnen scholen beter faciliteren, ook in de samenwerking met gemeenten.

Ik sta in deze brief eerst stil bij de voornaamste uitkomsten van de evaluatie. Ik geef kort aan wat maakt dat we nog niet daar zijn waar we willen zijn en waarom deze 25 voorstellen nodig zijn. Vervolgens zet ik de voorstellen op een rij. Hierna ga ik in op het streven naar inclusiever onderwijs. Er is veel draagvlak om, conform het Onderwijsraadadvies *Steeds Inclusiever*, de komende 15 jaar stapsgewijs naar nog inclusiever onderwijs te gaan. In de beleidsnota in de bijlage licht ik mijn voorstellen uitgebreid toe.

I. Evaluatie: stappen gezet, maar nog veel te verbeteren

Mijn hoofdconclusie is dat het ondersteuningsaanbod op veel plekken beter is geworden, maar dat we zeker nog niet dat hebben bereikt wat we willen voor leerlingen, leraren en ouders. Daarom is een stevige verbeteraanpak nodig.

Voornaamste uitkomsten evaluatie

Er is altijd veel te doen om passend onderwijs. Toch hebben veel scholen de afgelopen jaren vooruitgang geboekt. Het merendeel van de leerlingen en ouders zijn tevreden met de geboden ondersteuning. Veel samenwerkingsverbanden hebben een meer divers en flexibel ondersteuningsaanbod gerealiseerd en zijn dit aan het uitbouwen. Ook over het speciaal onderwijs bestaat tevredenheid. Reguliere scholen werken beter samen, en de samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs is ook van de grond gekomen. Scholen, gemeenten en jeugdhulp weten elkaar steeds beter te vinden. Thuiszitters zijn beter in beeld.

Tegelijkertijd is er ook veel ontevredenheid, vooral in die situaties wanneer het complexer is om tot goede ondersteuning te komen. Bij leerlingen en ouders is er niet alleen ontevredenheid over de ondersteuning, maar ook omdat ze niet als gelijkwaardig gesprekspartner kunnen meepraten. Sommige scholen adviseren leerlingen en ouders het bij een andere school te zoeken, om de zorgplicht niet aan te hoeven gaan.

Veel leraren hebben passend onderwijs ervaren als de zoveelste onderwijsverandering, die zorgt

⁶ Het eindrapport is voor de zomer gepresenteerd: www.evaluatiepassendonderwijs.nl

⁷ Zie het overzicht van geraadpleegde bronnen in bijlage 1.

voor werkdruk en een gevoel van tekortschieten. De ondersteuningsstructuur op scholen is vaak niet voldoende op orde gebracht. Mede hierdoor zien we dat iets meer leerlingen naar het speciaal onderwijs gaan dan in 2014.⁸ Nog altijd zijn er evenveel thuiszitters en meer kinderen worden vrijgesteld, mede door het ontbreken van een goed aanbod.

Waarom we nog niet zijn waar we willen zijn

Er zijn vier voorname redenen waarom het langer duurt om echte verbetering te bereiken voor leerlingen, leraren en ouders.

- *Verandering van systeem en cultuur vraagt meer tijd.* Schoolbesturen en andere organisaties die voorheen lang niet altijd samenwerkten, moeten elkaar eerst vinden om nieuwe, landelijke kaders te vertalen naar hun eigen regionale context. Vervolgens kunnen veranderingen in de school, in de opleidingen en het toezicht worden gerealiseerd. Dit alles kost meer tijd dan 5 jaar.
- *Onvoldoende richting en nieuwe complexiteit.* De regio's hebben veel vrijheid gekregen. Sommige regio's hebben de handschoen opgepakt, andere hebben te weinig gedaan. Positieve verevening leidde tot investeringen, maar ook tot reserves. Negatieve verevening bracht solidariteit, maar ook fixatie op bezuinigen. Landelijke bureaucratie is dan geregeld ingeruild voor regionale. Daardoor verliezen leraren, intern begeleiders, ondersteuningscoördinatoren, schoolleiders en het (voortgezet) speciaal onderwijs alsnog kostbare tijd.
- *Moeilijke omstandigheden en hoge verwachtingen.* De verwachtingen waren achteraf gezien erg hoog gespannen. De uitgangspositie was bepaald niet ideaal.⁹ Veel scholen hebben gekampt met het leraren- en schoolleiderstekort en leraren ervoeren al werkdruk door onder meer grote klassen. Daar komt nu de corona-crisis nog bij. Er is geen bewijs dat het aantal leerlingen met extra ondersteuning toe is genomen¹⁰. Er zijn wel indicaties dat de zwaarte van de problematiek toeneemt. Veel ouders en leraren vinden dat alle leerlingen passend onderwijs verdienen, terwijl dit beleid toeziet op ongeveer 500.000 leerlingen die extra hulp nodig hebben. Sommige ouders hebben onrealistische verwachtingen: in de collectieve setting en gegeven de middelen kunnen niet alle wensen worden vervuld.
- *Gemeenten hadden ook veel op hun bord.* Gemeenten werden gelijktijdig verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Daardoor kwam de cruciale samenwerking tussen gemeenten, onderwijs en jeugdhulp niet meteen goed van de grond. Bovendien steeg de vraag naar jeugdhulp, ook vanuit het onderwijs. Door de wachtlijsten die in de jeugdzorg ontstonden stagneerde het onderwijs voor die leerlingen.

II. De verbeteraanpak

Om het beter te doen voor leerlingen, leraren en ouders, wil ik een aantal stevige ingrepen doen in de manier waarop passend onderwijs nu werkt. Ik wil:

- De randvoorwaarden voor passend onderwijs verder op orde brengen. Ik blijf hiernaast werken aan betere algemene omstandigheden, met onder meer de aanpak van het lerarentekort en de werkdruk.
- Duidelijker maken wat we van iedereen mogen verwachten, vooral van schoolbesturen en samenwerkingsverbanden. Er is geen ruimte om vrijblijvend te denken over de opgave en samenwerking.

⁸ Naar het voortgezet speciaal onderwijs gingen in 2019 iets minder leerlingen dan in 2014.

⁹ Algemene Rekenkamer (2013). *Kunnen basisscholen passend onderwijs aan?*

¹⁰ Leraren geven zowel destijds als onlangs aan dat het aantal leerlingen met behoefte aan extra ondersteuning zit op 20 tot 25%.

- Meer waarborgen inbouwen, om ervoor te zorgen dat alle partijen ook echt doen wat er van hen wordt verwacht.

A. Maatregelen voor leerlingen en ouders

Schoolbesturen moeten het als hun gezamenlijke taak zien om passende ondersteuning te bieden aan elke leerling binnen hun samenwerkingsverband en dat zo thuisnabij mogelijk. Vanaf nu werkt iedereen samen vanuit de opgave:

“Samen zorgen we voor passende ondersteuning voor elke leerling in ons samenwerkingsverband.”

Alleen zo kan elke school, onder leiding van de schoolleider, haar zorgplicht invullen. En alleen zo komt in elk samenwerkingsverband een dekkend aanbod van voorzieningen tot stand.

Het is essentieel dat leerling en ouder vanaf het begin worden betrokken, zodat er tijd is om samen te bepalen wat er aan de hand is en welke ondersteuning, aanpassing of zorg nodig is. Het is belangrijk dat de school altijd open en helder is over waar de grenzen zijn in wat zij kan bieden. Dat bevordert het begrip bij ouders voor het feit dat maatwerk mogelijk is, maar individueel onderwijs niet. Als het nodig is, moeten leerlingen en ouders zich in het gesprek met school kunnen laten ondersteunen, en het hogerop kunnen zoeken wanneer ze er niet uitkomen.

Voor leerlingen en ouders ga ik aan de slag met:

- 1. *Leerrecht verankeren.*** Het leerrecht, waarmee we erkenning geven aan het recht dat ieder kind heeft om te leren, wordt bereikt wanneer er voor elk kind een passend aanbod is. Daarmee is leerrecht inherent aan de bedoeling van passend onderwijs. We verankeren dit door een landelijke norm van basisondersteuning, de zorgplicht van de scholen en de verantwoordelijkheid voor samenwerkingsverbanden om te zorgen voor een regionaal dekkend aanbod (zie opgave hierboven). In het Regeerakkoord staat dat het Kabinet onderzoekt op welke wijze leerrecht van kinderen, zoals dat in internationale verdragen staat¹¹, ook in nationale wetgeving wettelijk kan worden verankerd. Vorig jaar heb ik u een eerste stap in de uitwerking hiervan gestuurd. Wat ik in aansluiting hierop ga doen is leerrecht opnemen in de wet.
- 2. *Een landelijke norm voor basisondersteuning met een brede basis.*** Er komt een landelijke norm voor basisondersteuning: dat wat elke school minimaal moet kunnen bieden aan ondersteuning. De afgelopen maanden heeft een groep van onafhankelijke experts uit het onderwijs hieraan gewerkt. Het eerste resultaat treft u aan in de beleidsnota. De norm is nodig omdat er nu te grote verschillen zijn tussen en binnen regio's. Het geeft meer duidelijkheid voor leerlingen, ouders en leraren. Een landelijke norm helpt ook richting lerarenopleidingen en om beter toezicht te kunnen houden. De norm gaat uit van een brede basis, van leerlingen met een beperking tot leerlingen met leerproblemen als voor hoogbegaafde leerlingen. De norm gaan we de komende tijd verder concretiseren. In een volgende fase kijk ik op welke wijze de norm kan worden aangevuld met jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp en andere zorg die in elke school minimaal nodig is. De norm ga ik ook wettelijk vastleggen, in ieder geval ten aanzien van de onderwijsondersteuning. Scholen houden vrijheid hoe ze de norm in hun praktijk toepassen

¹¹ Het gaat om artikelen 28 en 29 van het verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Daarin staat het recht van ieder kind op zo volledig mogelijke ontplooiing van zijn persoonlijkheid, talenten, en geestelijke en lichamelijke vermogens.

en, met name, wat ze aan extra ondersteuning oppakken. Dit omdat de behoeften van leerlingen aan ondersteuning van school tot school verschillen. De norm is in lijn met de motie-Kwint, Westerveld en Van den Hul¹².

3. **Strakkere zorgplicht.** Met passend onderwijs is de zorgplicht ingevoerd. Deze verplicht een school om te onderzoeken welke ondersteuning een leerling nodig heeft en of de school die kan bieden. Als dat niet lukt, moet een andere school worden gevonden. Ik heb gehoord dat er scholen zijn die proberen te voorkomen dat ouders hun kind met een vermoedelijke (flinke) ondersteuningsbehoefte inschrijven. De Inspectie houdt sinds enige tijd beter toezicht. Om dit 'wegadviseren' verder te voorkomen, wil ik dat ouders en leerlingen bekend zijn met zorgplicht, zodat ze weten waar ze recht op hebben. Ik ga ervoor zorgen dat de informatie over de zorgplicht opgenomen wordt in schoolgidsen en op websites van scholen en samenwerkingsverbanden. Ik ga gemeenten vragen de informatie over de zorgplicht op te nemen in de brief die zij sturen naar leerlingen die de leerplichtige leeftijd bereiken. Consultatiebureaus en kinderopvang kunnen hierin ook van waarde zijn. Ik blijf de invulling van de zorgplicht monitoren. Als blijkt dat er meer nodig is om de zorgplicht te borgen dan denk ik bijvoorbeeld aan vooraanmelding bij het primair onderwijs, een meldingsplicht van scholen bij het samenwerkingsverband bij een extra ondersteuningsbehoefte, en het inrichten van een centraal aanmeldpunt.
4. **Hoorrecht wettelijk verankeren.** Ik wil dat leerlingen te allen tijde kunnen meepraten en bepalen wat ze denken dat ze nodig hebben aan ondersteuning. De PO-Raad en de VO-raad hebben daarvoor al mooie richtlijnen. De Kinderombudsman heeft een handreiking 'het beste besluit voor elk kind'. Het gebeurt echter nog te vaak onvoldoende en er wordt nog te vaak voor leerlingen gedacht. Ik ga hoorrecht daarom wettelijk verankeren. Ik betrek bij het uitwerken de verschillende partijen, in het bijzonder uiteraard de vertegenwoordigers van leerlingen.
5. **Een aanspreekpunt voor elke VO-leerling.** Een vast aanspreekpunt en vertrouwenspersoon is belangrijk in het bijzonder in het VO. Dit omdat een leerling vele leraren heeft en elke leraar vele leerlingen. Het is nog niet overal goed geregeld. Het vaste aanspreekpunt wordt onderdeel van het programma van eisen aan schoolbesturen (zie verderop). Hiermee voer ik de motie-Van den Hul en Westerveld uit¹³.
6. **Betere informatie in de schoolgids.** Conform de motie-Van Meenen¹⁴ zorg ik ervoor dat goede informatie over het ondersteuningsaanbod in de schoolgids terecht komt en dat dit jaarlijks, met advies van de MR, wordt vastgesteld. Die verplichting is opgenomen in het wetsvoorstel instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting waarmee de betrokkenheid van medewerkers, ouders en leerlingen wordt versterkt. De verwachting is dat de wet medio 2022 ingaat.
7. **In elk samenwerkingsverband een steunpunt.** Ik stel verplicht dat elk samenwerkingsverband, met leerlingen en ouders, een onafhankelijk ouder- en jeugdinformatiepunt inricht. Samenwerkingsverbanden moeten nu al in hun regionale ondersteuningsplan helder maken hoe ze de informatie naar ouders regelen. We breiden dat uit naar de informatie voor leerlingen. En ik maak hierbij dus concreet hoe ik dat voor me zie. Een mooi voorbeeld is het oudersteunpunt in samenwerkingsverband Noord-Kennemerland. Op deze wijze ben ik er zeker van dat alle leerlingen en ouders goede en onafhankelijke informatie krijgen, over hun rechten, de plichten van de school en het aanbod in de regio. Ik doet dit voorstel ook met het oog op de motie Westerveld en Kwint¹⁵.

¹² Motie 31947, nr. 328.

¹³ Motie 31497, nr. 305.

¹⁴ Motie 31497, nr. 267.

¹⁵ Motie 31497, nr. 347.

- 8. Meer mogelijk maken voor o.a. EMB-leerlingen en hoogbegaafden om thuiszitten te voorkomen.** In de brief over onderwijs en zorg, die u deze maand nog zult krijgen, zullen de staatssecretaris van VWS en ik aangeven dat we voor leerlingen met een (zeer) complexe ondersteuningsbehoefte meer mogelijk gaan maken. Dit zijn de leerlingen die (potentieel) worden vrijgesteld of thuis kunnen komen te zitten, omdat de huidige systemen van onderwijs en/of zorg nog onvoldoende ruimte bieden. Het is goed om aan te geven dat vaak meer mogelijk is dan mensen denken, maar meer ruimte is zeker ook nodig. Bij het beter verbinden van onderwijs en zorg worden we erg geholpen door het werk van het programma Met Andere Ogen en haar elf inspiratieregio's. Zelf ben ik gaan regelen, dat het onderwijskundig perspectief wordt betrokken bij het besluit tot een vrijstelling (5 onder a): de internetconsultatie van de aanpassing in de Leerplichtwet is afgerond en de opmerkingen worden nu beoordeeld. De staatssecretaris van VWS en ik kijken samen naar ontwikkelgerichte zorg en zijn aan de slag met proeftuinen voor collectieve financiering. Ik verken of we flexibeler kunnen omgaan met de onderwijstijd. Zoals toegezegd aan uw Kamer werk ik aan het mogelijk maken van afstandsonderwijs voor thuiszitters met als doel om ze weer volledig aan onderwijs te laten deelnemen. Door de beschikbaar gestelde subsidies zijn veel samenwerkingsverbanden aan de slag gegaan met een beter aanbod voor hoogbegaafden.
- 9. Beter en snellere besluiten: doorbraakaanpak wanneer onderwijs en zorg niet tot een aanbod komen.** Soms lukt het onderwijs, gemeenten en (jeugd)zorg niet om tot een gezamenlijk aanbod voor leerling en ouders te komen. Er komt een wettelijke verplichting dat alle samenwerkingsverbanden en gemeenten een regionale doorbraakaanpak organiseren. Het wetsvoorstel publiceer ik binnenkort voor internetconsultatie.
- 10. Heldere stappen wanneer ouders en school er niet uitkomen, ondersteuning van onderwijsconsulenten blijft.** Het is voor leerlingen en ouders niet altijd helder wat ze kunnen ondernemen, als ze er niet goed uitkomen met een school of het schoolbestuur. Er zal daarom in elk samenwerkingsverband een heldere escalatieladder worden gemaakt met goede afspraken met alle betrokken partijen. Daarbij moet oog zijn voor korte termijnen. Ter inspiratie heb ik een eerste aanzet gedaan in de beleidsnota. Wanneer ook een samenwerkingsverband niet voldoende kan helpen om tot een oplossing te komen, spelen onderwijs(zorg)consulenten vaak een belangrijke rol. In het kader hiervan blijf ik onderwijs(zorg)consulenten ook de komende jaren subsidiëren.
- 11. Landelijk bindende geschillenbeslechting.** Landelijk geschillenbeslechting is het sluitstuk van de escalatieladder. De landelijke Geschillencommissie Passend Onderwijs (GPO) was een tijdelijke voorziening, maar deze maak ik permanent, zodat ouders een mogelijkheid hebben om hun geschil voor te leggen. Ik onderzoek of het ook mogelijk is dat leerlingen zelf, onafhankelijk van hun ouders, naar de commissie kunnen stappen. Ik zorg ervoor dat uitspraken ook bindend kunnen zijn.
- 12. Geen VT-melding bij puur een geschil over passend onderwijs.** Het is heel belangrijk dat scholen melden wanneer ze een vermoeden van kindermishandeling hebben. Een melding doen puur omdat ouders en school het niet eens kunnen worden over passende ondersteuning (en hun kind vervolgens thuishouden) moeten we met elkaar niet willen. Daarvoor heeft het veel te grote impact. Ik maak hierover afspraken met partijen.
- 13. Meer en beter toezicht.** De inspectie gaat nadrukkelijker toezicht houden op passende ondersteuning, vooral in het regulier onderwijs, maar ook op de samenwerkingsverbanden. Er komen ook extra inspecteurs. De Inspectie betreft een vertegenwoordiging van ouders bij hun onderzoek. Ik ben in overleg met de Inspectie over hoe dit nog beter kan, conform de motie-Westerveld¹⁶. Hetzelfde geldt voor hoe, conform de motie-Van Meenen¹⁷, het toezicht

¹⁶ Motie 31497, nr. 343.

¹⁷ Motie 35000-VIII, nr. 224.

op het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs beter kan aansluiten op de praktijk van de scholen.

B. Maatregelen voor leraren en schoolleiders

Dag in dag uit moet het gebeuren in de klas en in de school, door de leraar en alle andere professionals die de leerlingen ondersteunen. Het is aan de schoolleider om samen met het lerarenteam, de ondersteuners en overige professionals te komen tot een goede ondersteuningsorganisatie en -cultuur in elke school. Leraren kunnen beter geëquipeerd en vooral ondersteund worden, ook omdat de klassen niet zomaar kleiner zijn te maken. Ook schoolleiders hebben niet altijd voldoende kennis van passende ondersteuning. Leraren en intern begeleiders kunnen vaker en beter worden betrokken bij de besluiten over hoe middelen worden ingezet. Te veel tijd gaat nog zitten in papier- en regelwerk.

Ik zet daarom in op de volgende maatregelen:

- 14. Via onder meer de basisnorm helder maken wat we van onze leraren en schoolleiders verwachten.** Via de landelijke norm voor basisondersteuning maken we helder wat we minimaal van elke school en haar leraren verwachten en wat daarvoor randvoorwaardelijk nodig is. Binnen het samenwerkingsverband wordt afgesproken wat per school aan extra ondersteuning wordt geboden. Hiernaast is afgelopen jaar gewerkt aan een handreiking voor leraren en scholen, opdat niet alleen helder is wat verwacht wordt, maar ook welke ruimte de regels wel degelijk bieden. Deze handreiking pas ik nog aan naar aanleiding van de afspraken die ik in het kader van de verbeteraanpak heb gemaakt en zal ik dan naar alle scholen sturen.
- 15. Meer betrokkenheid en inspraak van leraren; middelen transparanter.** Het is belangrijk dat schoolleiders continu in gesprek zijn met leraren en alle andere professionals over hoe de basis- en extra ondersteuning op hun locatie gerealiseerd kan worden. Hetzelfde geldt voor schoolbestuurders en samenwerkingsverbanden. Ik wil de inspraak van het onderwijzend personeel versterken. Ik doe dat via een eis in het programma van eisen aan schoolbesturen en samenwerkingsverbanden. Ook zet ik in op het ondersteuningsprogramma voor het versterken van de medezeggenschap alsmede het wetsvoorstel instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting waarmee de betrokkenheid van medewerkers, ouders en leerlingen wordt versterkt. Daarnaast wil ik gaan voorschrijven dat er meer financiële onderbouwing komt bij het ondersteuningsaanbod van de school waarop de MR dan ook inspraak krijgt. Het is dan zaak dat helder is hoeveel geld beschikbaar is. Besturen en samenwerkingsverbanden worden daarom verplicht om transparant te zijn over hoeveel elke school krijgt voor passende ondersteuning. Het is niet alleen van belang dat het gesprek plaats vindt in elke school, maar ook tussen scholen (van verschillende schoolbesturen) in een buurt, en dat ook het jeugd- of wijkteam van de gemeente hierbij wordt betrokken. Hierin is de werkwijze van samenwerkingsverband Noord-Kennemerland een mooi voorbeeld.
- 16. Expertise van jeugdhulp beter benutten in de school.** Meer dan de helft van de scholen werkt nauw samen met de jeugdgezondheidszorg en lichte jeugdhulp. Ook het speciaal onderwijs en de jeugdzorg trekken steeds beter op. Het zorgt ervoor dat signalen tijdig worden opgepikt, de jeugdhulp of jeugdzorg snel beschikbaar is en zwaardere zorgvragen kunnen worden voorkomen. Leraren zijn tevreden over de samenwerking, de snelle wisseling van professionals is wel een punt van aandacht. Tegelijkertijd zijn er volgens gemeenten ook scholen die veel signaleren en makkelijk jeugdhulp inroepen. Ik wil dat onderwijs en gemeenten nog beter gaan kijken wanneer jeugdhulp ingezet moet worden. Het programma

Met Andere Ogen laat zien hoe het kan. In de brief over onderwijs en (jeugd)zorg sta ik hier verder bij stil.

17. Leraren beter voorbereiden. Beginnende leraren zijn vaak maar beperkt voorbereid op het omgaan met leerlingen met een (extra) ondersteuningsbehoefte. En startende leraren worden hier in hun eerste jaren ook nog weinig in begeleid. Hetzelfde geldt voor schoolleiders. In het traject Samen Opleiden en Professionaliseren werken de PO-Raad, VO-raad, de MBO Raad en de lerarenopleidingen samen en verkennen zij hoe meer aandacht voor passend onderwijs kan komen in de opleidingsscholen. Dit is conform het advies van de Onderwijsraad en een aanstaand advies van de Commissie Onderwijsbevoegdheden. Ik heb ook met lerarenopleidingen zelf gesproken. Ik vraag ze om, met leraren en scholen, landelijke keuzes te maken over welke competenties voor passend onderwijs nodig zijn voor de initiële opleiding, voor de begeleiding van starters en voor verdere professionalisering in de jaren erna. Hiermee voer ik de motie-Van den Hul en Westerveld uit, die vraagt om passend onderwijs beter te verankeren in de curricula van opleidingen.¹⁸ Om bestaande leraren beter toe te rusten, roep ik schoolleiders, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden op om hier meer aandacht voor te hebben. Wanneer enkele leraren expertise hebben opgebouwd, blijkt dat ze dit vaak nog beter kunnen delen met collega's.

18. Minder administratie voor leraren en school. Het vertrouwen in het oordeel van de leraar, intern begeleider, ondersteuningscoördinator en schoolleider mag meer centraal komen te staan. Ze moeten geen tijd kwijt zijn aan onnodig papier- en regelwerk. Dit ga ik aanpakken. Ik ga in 2021 met het funderend onderwijs kijken waar ze tegen aan lopen en we hebben met het schooljaar 2021/2022 helder wat geschrapt en verbeterd kan worden. Hiermee geef ik ook uitvoering aan de moties van Kamerleden Westerveld en Kwint¹⁹ en van Heerema en Van Meenen²⁰. In het traject zal worden gekeken naar het bijhouden van het ontwikkelperspectiefplan en hoe we betere aansluiting vinden op leerlingvolgsystemen. Hetzelfde geldt voor de eisen aan en opbouw van dossiers op basis waarvan samenwerkingsverbanden besluiten tot toelating tot het (voortgezet) speciaal onderwijs. Voor leerlingen die voor hun hele schoolloopbaan (voortgezet) speciaal onderwijs nodig hebben, regel ik dat de toelaatbaarheidsverklaring voor het speciaal onderwijs (TLV) standaard geldt voor de hele po- of vo-loopbaan. Dit betreft in ieder geval de EMB-leerlingen. Ouders en leerling hoeven dan niet elk jaar opnieuw de procedure te doorlopen, maar kunnen wel vragen om een evaluatiemoment. Hiermee voer ik de motie-Kwint en Westerveld²¹ uit.

C. Maatregelen voor schoolbesturen en samenwerkingsverbanden

Ik heb hierboven aangegeven dat een aantal regio's nog te weinig echt samenwerken en/of te vrijblijvend hun gezamenlijke opgave vormgeven. Richting schoolbesturen en samenwerkingsverbanden zet ik daarom in op het volgende:

19. Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden. Met alle betrokkenen is een programma van eisen voor schoolbesturen en hun samenwerkingsverbanden gemaakt. Het maakt helder wie waarvoor verantwoordelijk is. Enkele van deze eisen kwamen eerder al aan bod, zoals de plicht om te zorgen voor goede informatie en ondersteuning aan ouders en leerlingen. Ik zie welke eisen in wetgeving, in lagere regelgeving en in landelijke afspraken

¹⁸ Motie 31497, nr. 324.

¹⁹ Motie 31497, nr. 294.

²⁰ Motie 31497, nr. 292.

²¹ Motie 31497, nr. 357

moeten worden vastgelegd. Het inspectiekader wordt te zijner tijd in lijn met de eisen aangepast.

20. Samenwerkingsverband: meer dialoog en beter benutten ondersteuningsplan.

Samenwerkingsverbanden moeten eens in de vier jaar het regionale ondersteuningsplan tegen het licht houden en aanpassen. Het document is geen doel op zich. Het is een middel om tussen scholen in gesprek te gaan, om SMART afspraken te maken en om in gesprek te blijven over wat beter en slimmer kan. De inspectie zal nog nadrukkelijker toezien op het ondersteuningsplan en de afspraken van schoolbesturen over de uitvoering ervan. Om te zorgen dat dit gesprek wordt vertaald in de besteding van geld, krijgt de ondersteuningsplanraad (OPR) instemmingsrecht op de meerjarenbegroting van het samenwerkingsverband. Ook is het zaak om de ondersteuning in de regio goed met de gemeenten af te stemmen, in het op overeenstemming gericht overleg (OOGO).²²

21. Verder verbeteren van de governance. De motie-Heerema en Westerveld²³ vraagt naar de effectiviteit van samenwerkingsverbanden. Studies van NRO en de NSOB gaan hierop in. Of samenwerkingsverbanden succesvol zijn heeft vaak meer met cultuur dan met structuur te maken. Het is allereerst zaak dat sprake is van onderling vertrouwen en van een gedeelde visie, waar alle schoolbesturen binnen het samenwerkingsverband eigenaarschap voor voelen. Evengoed kan in veel samenwerkingsverbanden de organisatie worden verbeterd, zodat de samenwerking beter verloopt. Het is van belang dat schoolbesturen een sterke en onafhankelijke dagelijks bestuurder of directeur aanstellen. Hiernaast vind ik dat het bestuur en intern toezicht organiek moeten worden gescheiden. Dat draagt bij aan het onafhankelijk functioneren van het intern toezicht. In elke raad van toezicht moet minimaal één onafhankelijk lid van buiten zitten. De afspraak met de sector is dat we over twee jaar kijken of dat voldoende werkt. Als eerder blijkt dat dit niet zo is, wordt actie ondernomen.

22. Onnodige kosten voorkomen. Het is zaak dat de organisatie van samenwerkingsverbanden *lean & mean* is, zodat er zoveel mogelijk geld naar ondersteuning gaat. Daarom heb ik de organisatiekosten van samenwerkingsverbanden en schoolbesturen in kaart gebracht. Hiermee heb ik de motie-Westerveld en Van Meenen²⁴ uitgevoerd. Ook de benchmark van de PO-Raad en VO-raad is hierbij behulpzaam. De kosten die samenwerkingsverbanden maken variëren sterk en hangen onder meer samen met de totale omvang van het budget. In totaal besteden de samenwerkingsverbanden € 89 mln. tot € 110 mln. aan de organisatie van passend onderwijs. Dat is 11 tot 13% van het vrij besteedbare budget.²⁵ Dat is redelijk omdat het merendeels gaat om inhoudelijke coördinerende taken ten behoeve van leerlingen, maar ik wil de organisatiekosten toch graag verminderen met minder administratieve handelingen, zodat er meer geld overblijft voor passend onderwijs.

23. Aanpakken van onnodige reserves. U en ik hebben al veel gewisseld over de onacceptabel hoge reserves die nog altijd worden aangehouden. De inspectie heeft een signaleringswaarde geformuleerd: 3,5% van de totale brutobaten en minstens € 250.000. Dit is een redelijke reserve. Een hogere reserve kan nodig zijn, bijvoorbeeld als een samenwerkingsverband zelf ambulante begeleiders in dienst heeft. Echter, in 2019 kwamen 136 van de 150 samenwerkingsverbanden boven de signaleringswaarde uit. Hoewel die overschrijdingen individueel vaak niet groot waren, bleef er in totaal €175 miljoen op de plank liggen. Tijdens de begrotingsbehandeling van 15 oktober jl. heb ik aangegeven dat samenwerkingsverbanden per direct plannen moeten maken om de reserves terug te

²² In de Jeugdwet staat een vergelijkbare bepaling voor het jeugdplan.

²³ Motie 31497, nr. 314

²⁴ Motie 31497, nr. 318

²⁵ Onder organisatiekosten vallen de kosten voor bedrijfsvoering (26% à 28%) en bezoldiging van bestuur en toezicht (11% à 14%). Het overgrote deel van de kosten wordt echter gemaakt voor inhoudelijke (wettelijke) taken, waaronder voor de tlV's (20%) of overige coördinerende taken, zoals gesprekken met externe professionals (zoals wijkteams en huisartsen) of het ontwikkelen van ontwikkelingsperspectieven (40%).

brengen tot onder de signaleringswaarde. Die plannen moeten ze volgend jaar uitvoeren. Van samenwerkingsverbanden verwacht ik dat zij gezamenlijk een concreet plan opstellen, in samenspraak met andere belanghebbenden, om de reserves doelmatig in te zetten voor het verbeteren van passend onderwijs. Ik zal die afspraken alleen goedkeuren als dit leidt tot een doelmatige inzet van reserves en als ik samenwerkingsverbanden kan aanspreken en afrekenen op de voortgang van de afspraken. Zolang de afspraken goed zijn en de voortgang daarop onomstotelijk vaststaat, hoef ik niet verder in te grijpen. Samenwerkingsverbanden hebben tot en met januari 2021 de tijd om het plan te maken. Als er geen (goed) plan komt, krijgen alle samenwerkingsverbanden vanaf schooljaar 2021-2022 minder budget. Een samenwerkingsverband krijgt het ingehouden bedrag alsnog, als het een plan opstelt om de reserves te verlagen. Het plan moet afgestemd worden met de OPR en het intern toezicht. Ik werk dit voornemen in de komende tijd uit en informeer u daar later over. Dit is een ingrijpende maatregel, maar wel een die ik moet en zal nemen.

24. Voortzetting Steunpunt Passend Onderwijs. Ook de komende vier jaar subsidieer ik de PO-Raad en de VO-raad om door te gaan met het Steunpunt Passend Onderwijs. De afgelopen jaren kregen scholen, besturen en samenwerkingsverbanden informatie en advies van het steunpunt. Die steun blijft hard nodig, nu we passend onderwijs verder ontwikkelen. Het is belangrijk dat goed met andere partijen, waaronder het netwerk LPO en de sectorraad samenwerkingsverbanden VO, wordt afgestemd over waarop het Steunpunt inzet.

25. Verkennen directe bekostiging van het praktijkonderwijs. Zoals opgenomen in het Regeerakkoord is en blijft het praktijkonderwijs een eigenstandige schoolsoort. Ik heb o.a. met de Sectorraad Praktijkonderwijs²⁶ afgesproken om te verkennen hoe de huidige manier van bekostiging voor leerwegondersteunend onderwijs en het praktijkonderwijs gemoderniseerd kan worden, zodat onder andere de peildatum 2012 losgelaten kan worden en het betalen voor leerlingen die in een ander samenwerkingsverband naar school gaan goed geregeld is. Het CBS ontwerpt daar verschillende alternatieven voor, waaronder directe bekostiging. Ik voer hierover momenteel gesprekken met de sectorraden. Medio 2021 verwacht ik hiervan de opbrengsten te kunnen delen.

D. Onderwijs en gemeenten trekken nog meer op

In al het bovenstaande heb ik vooral de focus gelegd bij wat beter moet in het onderwijs en wat leraren, scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden te doen staat. Een aantal keer ben ik ingegaan op de noodzakelijke verbinding en samenwerking met gemeenten en de jeugdhulp- en zorgorganisaties. Er is nog veel ruimte om de verbinding tussen onderwijs en zorg te verbeteren. Ook de rol van gemeenten kan in het kader van passende ondersteuning beter worden beschreven. VWS en OCW gaan komend jaar met alle betrokken partijen en het programma Met Andere Ogen aan de slag om de verbinding tussen onderwijs en gemeenten nog verder te verbeteren. Met de aankomende onderwijs-zorg Kamerbrief gaan de staatsecretaris van VWS en ik hierop verder in.

III. Naar inclusiever onderwijs

Het doel van de inzet op inclusiever onderwijs is dat leerlingen met en zonder ondersteuningsbehoeften vaker samen dicht bij huis naar dezelfde school kunnen, als het kan in dezelfde klas zitten en elkaar ontmoeten op het schoolplein. Wanneer diversiteit op school de norm wordt, is dat in de samenleving daarna ook het geval. Voor die leerlingen voor wie dit nodig is, blijft er (tijdelijke) plek in een specialistische setting. Het speciaal onderwijs moet hiernaast een specialistisch netwerk worden, dat zijn expertise binnen inclusievere scholen inzet. In het bijzonder

²⁶ Naast de Sectorraad Praktijkonderwijs gaat het om de Sectorraad samenwerkingsverbanden vo, de VO-Raad, de AOC-Raad en SPV.

cluster 2 heeft hierin de laatste jaren al flinke stappen gezet.

Met (de beleidsvoorgangers van) passend onderwijs was het ook de bedoeling om zoveel mogelijk kinderen mee te laten doen in het regulier onderwijs. Maar we kunnen het in het licht van internationale verdragen nog beter doen. De Kinderombudsman, het College voor de Rechten van de Mens en Defense for Children dringen dan ook aan op inclusiever onderwijs. Uw Kamer heeft de motie-Van Meenen aangenomen²⁷. Alle 25 partijen waarmee ik het afgelopen jaar nauw heb opgetrokken hebben hun steun uitgesproken²⁸. De Onderwijsraad heeft in haar advies aangegeven hoe we daar kunnen komen. Komend jaar ga ik met alle betrokkenen een routekaart maken om het Nederlandse onderwijs in de komende 15 jaar inclusiever te maken. Samenwerkingsverbanden en scholen weten dan waar ze aan moeten gaan werken, in het vervolg op de verbetering van passende ondersteuning.

Het is zaak om bij de verwezenlijking van dit aangescherpte ideaal de lessen die we leerden van passend onderwijs ter harte te nemen. We moeten niet alleen nieuwe doelen stellen, maar ook de tijd nemen om goed te kijken wat het onderwijs nodig heeft om die doelen te behalen. In het bijzonder de bonden en het Lerarencollectief hebben mij dit nog eens op het hart gedrukt. De Onderwijsraad geeft ook aan dat het alleen stapsgewijs kan. Tijd is ook nodig omdat nieuwe vormen van onderwijshuisvesting nodig zullen zijn. Schoolbesturen (en gemeenten) zullen op een gegeven moment verplicht worden om met groot onderhoud, renovatie of nieuwbouw inclusiever onderwijs mogelijk te maken. Dit kan in veel gevallen samengaan met het verduurzamen van schoolgebouwen. Samenwerkingsverbanden en scholen die nu al klaar zijn voor inclusiever onderwijs of er al stappen op zetten, help ik met de experimenteerregeling “samenwerking regulier-speciaal onderwijs”. Sinds 2018 kunnen scholen zich inschrijven en de inschrijving loopt nog tot en met dit schooljaar. Deze scholen gaan de komende zes jaar ervaring opdoen met inclusiever onderwijs. Dat moet onder andere duidelijk maken of er onnodige belemmeringen zijn in wet- en regelgeving, die we weg kunnen nemen. Ik ben over de belemmeringen ook al in gesprek, onder meer met de Samen naar School-klassen, mede naar aanleiding van de motie van Westerveld en Kwint²⁹.

In de beleidsnota kunt u meer lezen over inclusiever onderwijs en de routekaart.

Afrondend

Velen hebben zich ingespannen om passend onderwijs goed en eerlijk te evalueren. Samen met alle betrokken partijen heb ik in het afgelopen jaar een integrale verbeteraanpak geformuleerd en hebben we elkaar gevonden op de wens naar nog inclusiever onderwijs. Ik ben iedereen heel erkentelijk voor de getoonde betrokkenheid en inzet. Hoewel de omstandigheden uitdagend blijven, heb ik groot vertrouwen dat we alle betrokkenen in staat gaan stellen om nog meer en vaker te zorgen voor passende ondersteuning.

Komende maanden zullen de betrokken partijen en ik de voorgestelde verbeteraanpak en de route naar inclusiever onderwijs verder vormgeven. Dit doen we in relatie tot de programma's Met Andere Ogen, Zorg voor de Jeugd en Onbeperkt Meedoen en samen met VNG, G4, G44 en de jeugdzorgregio's.

Ik zal de voortgang nauwlettend volgen en u er regelmatig van op de hoogte houden.

De minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob

²⁷ Motie 31497, nr. 327

²⁸ Zie bijlage 1 voor het overzicht van partijen.

²⁹ Motie 31497, nr. 348

Bijlage 7 Opbrengsten enquête onder ouders, leerlingen en leerkrachten

Aparte bijlage.